ҚАДРДОНИМИЗ Н. С. ХРУШЧЕВ БОШЧИЛИГИДАГИ ЛЕНИНЧИ ПАРТИЯМИЗ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИГА ШОН-ШАРАФЛАР!

БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ
ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ
ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

11-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 76 (2624).
17 АПРЕЛЬ ЖУМА 1964 йил.
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. ХРУШЧЕВ.

И. Филатов фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

СССР Олий Советн Президиумининг Фармони

ЎРТОҚ НИКИТА СЕРГЕЕВИЧ ХРУШЧЕВГА СОВЕТ ИТТИФОҚИ ҚАҲРАМОНИ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Коммунистик жамият қуришда, Совет Иттифоқининг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш, СССР халқларининг қардошларча дўстлигини ривожлантиришда, ленинча тинчликсевар ташқи сиёсатни амалга оширишда ва Коммунистик партия ва Совет давлати олдидаги жуда катта хизматлари учун, Улуғ Ватан уруши даврида гитлерчи босқинчиларга қарши курашдаги ғоят катта хизматларини тақдирлаб, ўртоқ Никита Сергеевич ХРУШЧЕВГА унинг туғилган кунига етмиш йил тўлганлиги муносабати билан **Совет Иттифоқи Қаҳрамони** унвони берилсин ва **Ленин** ордени ҳамда **«Олтин юлдуз»** медали топширилсин.

СССР Олий Советн Президиумининг Раиси Л. БРЕЖНЕВ
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ

Москва, Кремль.
1964 йил 16 апрель.

ЎРТОҚ НИКИТА СЕРГЕЕВИЧ ХРУШЧЕВГА

Қадрдон дўстимиз ва ўртоғимиз!

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети етмиш ёшга тўлган кунингизда Сиз, содиқ ленинчини, Коммунистик партия ва Совет давлатининг, халқаро коммунистик ва ишчи ҳаракатининг атоқли арбобини, империализмга қарши, тинчлик, демократия, миллий мустақиллик ва социализм учун мард курашчини самимий ва қизғин табриклайдилар.

Қаҳрамон ишчилар синфининг шонли фарзанди бўлган Сиз, Никита Сергеевич, эски Россия пролетарлари меҳнат ва курашининг оғир йўлини босиб ўтдингиз. Сизнинг онгли ҳаётингиз ленинчи партиянинг, улуғ халқимизнинг революцион фаолияти билан чамбарчас боғланган. Граждандар уруши йилларида Сиз Қизил Армияда сиёсий ишда бўлган чоғингизда қўлга қурол олиб интервентларга ва оқ гвардиячи контрреволюцияга қарши жанг қилдингиз. Гражданлар уруши тамом бўлганидан кейин Сиз кўп йиллар мобайнида Украина ССР ва Ватанимизнинг пойтахти Москва партия ташкилотларига раҳбарлик қилиб, ўзингизнинг бутун куч-ғайратингизни социалистик қурилишга бағишлаб келдингиз.

Улуғ Ватан урушининг даҳшатли йилларида Сиз партиямизнинг бошқа арбоблари билан биргаликда бевосита жанг фронтларида бўлиб, совет жангчиларининг гитлерчи босқинчиларга қарши фидокорона курашига раҳбарлик қилдингиз. Сиз ҳаракатдаги армиянинг бир қанча фронтлари Ҳарбий советларига аъзо бўлиб, Волгоград, Курск ва Орёл остоналаридаги тарихий жангларда ва бошқа жангларда асосий ҳарбий операцияларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишда ғоят актив қатнашдингиз.

Сиз бундан ўн йилдан кўпроқ вақт илгари якдиллик билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари қилиб сайландингиз ва 1958 йилдан буён Совет ҳукуматига бошчилик қилиб келмоқдасиз. Сиз ана шу энг муҳим постларда ишлаб, партия ва совет халқи олдидаги энг мураккаб ва энг масъулиятли бурчларингизни ҳормай-толмай зўр ғайрат билан бажариб келмоқдасиз.

Партиямиз ўзининг XX съездида Сизнинг ташаббусингиз билан шахсга сиғинишнинг оғир оқибатларини тугатиш, партия ва давлат фаолиятининг ленинча принципларини тиклаш ва ривожлантириш, коллектив раҳбарликни амалга ошириш йўлига қатъий ўтиб олди. Партия бу йўлни бутун партия томонидан тор-мор келтирилган ва якдиллик билан қораланган антипартиявий группага қарши шиддатли курашда амалга оширди. Сиз давлат ва партия ҳаётининг ленинча нормалари тантанаси учун курашда нақадар катта роль ўйнаганингиз ва революционер-ленинчига хос нақадар зўр мардлик кўрсатганлигингиз яхши маълум.

Ватанимизнинг коммунистик жамият қурилиши кенг авж олдирилган даврга кириши партиядан янги назарий проблемаларни ижодий тарзда ишлаб чиқишни, коммунизм сари ҳаракатнинг илгари ҳеч ким томонидан синаб кўрилмаган йўлларини илмий асосда белгилаб беришни талаб этди. Сизнинг раҳбарлигингиздаги Марказий Комитет партиянинг тўғри бош йўлини ишлаб чиқмоқ учун воқеаларни чуқур англаши, революцион жасорат ва ленинча донолик билан иш кўриши керак эди. Улуғ Ленин тузган Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўз олдида турган тарихий вазифаларни бажаришга қодир эканлигини кўрсатди, Маркс-Энгельс-Ленин улуғ таълимотига таяниб, замонамизнинг энг мураккаб назарий ва сиёсий проблемаларини муваффақиятли ҳал этди ва ҳал этмоқда. Партия Сизнинг бевосита иштирокингиз билан СССРда коммунизм қуриш программасини ишлаб чиқди ва бу программани ўзининг XXII съездида қабул қилди. Бу программа марксизм-ленинизмни ижодий ривожлантиришда янги босқич бўлди. Қардош коммунистик ва ишчи партиялар КПСС Программасини ҳозирги даврнинг коммунистик манифести деб атадилар.

Турмуш партиямизнинг назарий установкалари, партиянинг бош йўли ва унинг амалий фаолияти тўғри эканлигини тўла тасдиқлади.

Мамлакатимизда ўтган чинакам улуғ ўн йиллик мобайнида саноат ва қишлоқ хўжалигида, экономикага раҳбарлик қилишда жуда катта ўзгаришлар амалга оширилди. Бу ўзгаришлар халқ хўжалигини ғоят тез суръатлар билан ривожлантиришни таъмин этди. Никита Сергеевич, Сиз хўжалик ва маданий қурилиш, фан ва техникани ривожлантириш, ижтимоий муносабатларни такомиллаштиришнинг етилган масалалари билан, совет кишиларини коммунистик руҳда тарбиялаш масалалари билан қандай зўр ғайрат, қандай буюк ташкилотчилик таланти кўрсатиб ва ишнинг кўзини яхши билиб, шуғулланаётганлигингизни партия ва бутун совет халқи яхши билади.

Халқ билан мустаҳкам алоқа, битмас-туганмас ташаббус ва ғайрат, турмуш процессларини чуқур таҳлил этиш ва эришилган муваффақиятлар билан хотиржам бўлмай, асл мақсад — коммунизм сари тобора тез ҳаракат қилиб бориш иштиёқи — Сизнинг кўп қиррали бутун фаолиятингиз учун характерлидир. Қадрдон Никита Сергеевич, Сизнинг бутун ҳаётингиз Ленин партиясига ва совет халқига фидокорона хизмат қилишнинг ёрқин намунасидир. Партия Сизнинг раҳбарлигингизда Ватанимизнинг иқтисодий, мудофаа ва ғоявий-сиёсий қудратини мисли кўрилмаган даражада оширишни таъминлади ва халқ фаровонлигини юксалтиришда жуда катта муваффақиятларга эришди.

Ўтган ўн йил СССРнинг ленинча принципиал ва пухта тинчликсевар ташқи сиёсати буюк ҳаётий кучга эга эканлигини исбот қилди. Ҳозирги вақтда Совет Иттифоқининг халқаро майдондаги обрўси, унинг замонамизнинг туб проблемаларини ҳал этишдаги роли ҳар қачонгидан кўра юксак даражага кўтарилди. Никита Сергеевич, барча халқлар Сизнинг тинчлик ишини мустаҳкамлаш учун, мустамлакачиликни тугатиш учун, ишчилар синфини ва барча меҳнаткашларни социал ва миллий зулмдан озод қилиш учун курашга қўшаётган ғояг катта ҳиссангизга юксак баҳо бермоқдалар.

Коммунистик партия марксизм-ленинизм принциплари асосида социалистик системадаги мамлакатлар ҳамдўстлигини, жаҳон коммунистик ҳаракати бирлигини мустаҳкамлаш соҳасида жуда кўп иш қилди ва қилмоқда. Ана шу принциплар қардош коммунистик ва ишчи партияларнинг ҳужжатларида — 1957 йилги Декларацияда ва 1960 йилги Баёнотда янада ривожлантирилди. Никита Сергеевич, КПСС Марказий Комитети Сизнинг раҳбарлигингизда ленинча принципларга таяниб, ревизионизм, догматизм, сектантликка, неотроцкизмга қарши, марксизм-ленинизмнинг поклиги учун, халқаро коммунистик ҳаракат сафларини мустаҳкамлаш учун муросасиз кураш олиб бормоқда.

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати Сизнинг раҳбарлигингизда амалга ошириб келаётган ленинча ички ва ташқи сиёсат партиямиз билан бутун совет жамиятининг монолит бирлигини янада кўпроқ мустаҳкамлади, мамлакатимиз барча халқларининг экономикаси ва маданиятини равнақ топтирди, барча миллат меҳнаткашларини коммунизм қурувчиларнинг ягона қардошлик коллективига жипслаштирди.

Сизнинг Ватанимиз ва бутун прогрессив инсоният бахт-саодати йўлидаги фаолиятингиз совет халқининг, бутун жаҳон меҳнаткашларининг самимий миннатдорчилиги, иззат-ҳурмати ва муҳаббатига сазовор бўлди.

Қадрдон Никита Сергеевич!

Сизнинг шонли юбилейингиз кунида КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети Сизга сиҳат-саломатлик, бардамлик, кўп йил умр ва улуғ Ватанимиз равнақи йўлида, социализм ва коммунизм ишининг тантанаси йўлида янги зафарлар тилайдилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ | СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ | СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

1964 йил 17 апрель.

Суратларда: (чапдан) 1. Н. С. Хрушчев КПСС XXII съезди минбарида. 2. Никита Сергеевич машҳур жўхорикор Любовь Лига Ленин ордени топширмоқда. 3. Н. С. Хрушчев Херсон областининг Скадовск ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Радянська Украина» колхози жўхорикорлик звеноси бошлиғи А. Ф. Серик билан суҳбатлашмоқда. (1963 йил, сентябрь).

ЛЕНИН БАЙРОҒИ ОСТИДА

Улуғ революцион демократ В. Г. Белинский бир асрдан кўпроқ вақт илгари ғоясиз, мақсадсиз ҳаёт йўқ, деб ёзган эди.

Дарҳақиқат, бир мақсадни кўзда тутган фаолият ҳар бир кишининг ҳаётида ҳам, хусусан бутун жамиятнинг ҳаётида ҳам жуда катта роль ўйнайди. Бутун фикри-зикри энг юксак ва энг олижаноб мақсадга эришиш — коммунизм қуришга қаратилган совет кишилари буни яхши биладилар.

Совет халқига тарихий тақдирнинг амри билан янги, коммунистик формацияга ўтишнинг илгари текшириб кўрилмаган йўлини биринчи марта очиб беришга тўғри келди. Улуғ Октябрь социалистик революциясидан илгари ишчилар синфининг илғор намояндалари капитализм ўрнига муқаррар суратда социализм келишини назарий жиҳатдангина билар эдилар. Россия меҳнаткашлари коммунистларнинг ленинчи партияси раҳбарлигида эксплуататорлар ҳокимиятини ағдариб ташлаб, Советлар ҳокимиятини ўрнатганидан кейин, социалистик идеалларни рўёбга чиқаришга амалий суратда киришиш имконияти биринчи марта пайдо бўлди.

Экономикаси қолоқ бўлган, чала савод ва саводсиз аҳоли ғоят кўпчиликни ташкил этган мамлакатда социализм қуриш мумкин эмаслигини исбот қилмоқ учун куч-ғайратларини аямай сарф қилган турли-туман «социалистлар» ўша даврда кўп эди. Улар Россия ишчилари давлатни бошқариш ва янги жамият барпо қилиш учун етарли «маданий» савияга эга эмас, деб даъво қилар эдилар. Аммо, социализмнинг «юксак маданиятли» бинокорларини қаердан топиш керак эди? Уларни парникларда ўстириб бўлмас эди-ку, ахир!

В. И. Ленин айтган эдики, социализмни капитализм тарбиялаган кишилардан, капитализм бузган, аммо, шу билан бирга, курашда чиниқтириб ҳам қўйган кишилардан қуриш керак. **«Бизда,** —деб таъкидлаган эди Владимир Ильич.— **бошқа материал йўқ... Биз капитализм кечаги кундан бугунги кунга мерос қилиб қолдирган материалдан дарҳол социализм қуришни истаймиз»** (Асарлар, 29-том, 57-бет).

Ленин васиятларига содиқ бўлган коммунистлар партияси халқ оммасини қийинчиликларни бартараф қилишга дадил отлантирганлиги, уларни кундалик амалий ишда социализм қуриш ишини ўрганишга даъват этганлиги туфайли бизнинг мамлакатимиз тарихан қисқа вақт ичида қудратли социалистик давлатга айланди. Партиянинг ва бутун совет халқининг иродаси билан социализм бизда тўла ва узил-кесил ғалаба қилди. Аммо, Ленин таълим бергандек, партия ўз олдида турган асл мақсадни —коммунистик жамиятни вужудга келтириш мақсадини очиқ-равшан кўриб билмоғи керак. Бу жамиятнинг байроғига: «Ҳар кимдан қобилиятига яраша, ҳар кимга эҳтиёжига яраша» деган сўзлар ёзилган.

КПСС XXII съезди қабул қилган партия Программаси халқимизни шу мақсадга олиб борадиган йўлни ёритиб турибди. Бу Программада коммунизм қурилишининг вазифалари ҳар томонлама — фалсафий, иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан асослаб берилган. Биз авваллари коммунизм тўғрисида фақат умумий тасаввургагина эга эдик. Эндиликда биз гениал ленинча қоидаларга асосланган, ижодий тарзда ривожлантирилган ва бойитилган КПСС Программаси туфайли моддий ва маънавий неъматлар мўл-кўллигига эришиладиган жамият тўғрисида конкерт билимга эга бўлдик.

Партия коммунизм учун курашда бир-бири билан маҳкам боғланган уч асосий вазифани белгилади. Бу вазифалар коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришдан, социалистик ижтимоий муносабатларни коммунистик ижтимоий муносабатларга айлантиришдан, янги кишини тарбиялашдан иборат. Бу вазифалар совет кишиларининг кундалик ижодий фаолияти жараёнида, партия ва социалистик давлатнинг кўп қиррали ташкилотчилик ва тарбия ишлари жараёнида ҳал этилмоқда. Биз тобора янги фабрика ва заводлар, электр станциялар ва темир йўллар қуриш, фан ва техникани тараққий эттириш, ер ости бойликларини ўзлаштириш ва космик кемаларни Коинотнинг бепоён фазоларига учириш, юксак меҳнат унумдорлиги учун кураш олиб бориш билан коммунизм моддий-техника базасининг мустаҳкам пойдеворларини қурамиз.

Совет мамлакатининг экономикаси йил сайин янги босқичга кўтарилмоқда. Кейинги ўн йил ичида саноат ишлаб чиқариши ҳажми 1953 йилдагига нисбатан қарийб уч баравар ўсди. Халқ хўжалигига сарфланган капитал маблағлар миқдори Совет ҳокимиятининг шундан аввалги ҳамма йиллари мобайнида капитал қурилишга ажратилган маблағдан икки баравардан зиёд ортди. Масалан, ўн йил ичида электр энергияси ишлаб чиқариш 134 миллиард киловатт-соатдан 412 миллиард киловатт соатга етди. 1963 йилнинг бир ўзидагина СССРдаги электр станцияларининг қуввати 10—15 йилга мўлжалланган ГОЭЛРО планида кўрсатилган қувватдан қарийб етти баравар кўпайди!

Шу ўн йил ичида қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам кўп иш қилинди. Жумладан, қуйидаги рақамлар бу ишнинг натижаларини кўрсатиб турибди: шу давр ичида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари тайёрлаш икки баравардан зиёд ортди. 40 миллион гектардан кўпроқ қўриқ ва бўз ерларнинг ўзлаштирилганлиги жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Мамлакатимиз ана шу ерлардан 8 миллиард 600 миллион пуд ғалла олди. Об-ҳаво шароити жуда ноқулай келган 1963 йилда ҳам шундан ўн йил илгаригидагига нисбатан 836 миллион пуд кўпроқ ғалла тайёрланди.

Партия ва ҳукумат қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш тўғрисида зўр ғамхўрлик қилмоқдалар. 1964 йилда колхоз ва совхозларнинг ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун 5 миллиард 400 миллион сўм, яъни 1953 йилдагига нисбатан қарийб олти баравар ортганлигини айтиб ўтиш кифоядир.

Аммо, хўжалик ишлари соҳасида эришган муваффақиятларимиз КПСС Программасида қўйилган жуда катта вазифаларни ҳал этишда биринчи босқичдир, холос. Партия ва унинг содиқ ленинчи Н. С. Хрушчев бошчилигидаги Марказий Комитети экономикани узлуксиз ривожлантириш манфаатларини кўзлаб, партия ва хўжалик кадрлари олдига тобора янги талаблар қўймоқдалар. Марказий Комитетнинг кейинги йилларда бўлиб ўтган Пленумлари халқ хўжалиги проблемалари билан ғоят жиддий шуғулланди. Саноат ва қишлоқ хўжалигини бошқаришни қайта қуриш, планлаштиришни яхшилаш, химия саноатини жадал ривожлантириш ва қишлоқ хўжалигини интенсивлаш соҳасида муҳим тадбирлар амалга оширилди. Марказий Комитет декабрь (1963 йил) ва февраль (1964 йил) Пленумларининг қарорлари саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барча ходимлари учун жанговар амалий иш программасидир.

Ҳамма нарса инсон учун, инсоннинг бахт-саодати учун деган принцип партия ва давлатнинг фаолиятини белгилаб беради. Жумладан, мамлакатимизда уй-жой қурилишининг ғоят кенг кўламда олиб борилаётганлиги буни исбот қилади. Кейинги ўн йил мобайнида 108 миллион киши, яъни СССР аҳолисининг қарийб ярми янги уйларга кўчиб кирди ва ўзларининг уй-жой шароитини яхшилаб олди.

Коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш учун кураш социалистик жамиятимиздаги ижтимоий муносабатларни ва бу жамиятнинг бутун устқурмасини ривожлантириш ва такомиллаштириш билан чамбарчас боғланган. Партиянинг Сталин шахсига сиғиниш оқибатларини тугатиш, партия ва мамлакат ҳаётида ленинча нормаларни тиклаш, социалистик демократизмни ривожлантириш ва совет кишиларининг ижтимоий-сиёсий активлигини ошириш йўлида кўрган тадбирлари бу соҳада ҳал қилувчи роль ўйнади. Бу — социалистик ижтимоий муносабатларни аста-секин коммунистик ишлаб чиқариш муносабатларига айлантириш учун зарур бўлган энг муҳим шарт-шароитларнинг бири эди.

Бу проблемани ҳал этиш меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасида ғоят кенг кўламда олиб бориладиган иш билан чамбарчас боғланган. Совет ҳокимияти йилларида ва хусусан кейинги ўн йил мобайнида фан ва маданиятни юксалтиришда, омманинг ғоявий-сиёсий ва умумий маданий савиясини оширишда жуда катта муваффақиятлар қўлга киритилди. Биз эндиликда мутахассислар, тажрибали раҳбарлар, фан ва техника арбобларидан иборат жуда кўп кадрларга эгамиз. СССРда ишлаётган кишиларнинг 50 проценти ўрта ва олий маълумотлидир.

Ижодий меҳнат — кишиларни коммунистик руҳда тарбиялашнинг, киши шахсиятини ҳар томонлама ривожлантиришнинг негизидир. **«Коммунистик тарбиянинг энг муҳим вазифаси бор,** — деган эди Н. С. Хрушчев, — **у ҳам бўлса, инсон меҳнат қилмай, тирикчилик воситаларини яратмай яшай олмайди, деган фикрни ҳар бир кишининг онгига сингдиришдир. Совет кишиси қилаётган яхши ишларнинг ҳаммасини ўзи учун ва бутун жамият учун қилмоқда».**

Партия ҳар бир совет кишисини, хусусан шонли ёшларимизни жамият бахт-саодати йўлида актив меҳнат қилиш, марксча-ленинча, илмий дунёқараш, ишлаб чиқаришда ва қурилишда коммунистик ахлоқ руҳида тарбияламоқда. Коммунизм моддий ишлаб чиқаришнинг юксак даражасинигина эмас, балки маънавий, маданий савияси ҳар томонлама юксалган кишини, ижодкор кишини ҳам кўзда тутади.

Биз ленинча тўғри йўлдан бормоқдамиз. Бу эса, белгиланган мақсадга эришувимизнинг мустаҳкам гаровидир.

Душманларимиз ҳар қанча қаҳр-ғазаб қилмасинлар, совет кишилари муваффақиятсизликка учрайдилар деб ҳар қанча фол очмасинлар, бизнинг коммунизм йўлидаги ҳаракатимиз мустаҳкам ва енгилмас ҳаракатдир. СССРнинг ўзидагина эмас, балки халқаро майдонда ҳам социализм қўлга киритган муваффақиятлар бунинг учун замин тайёрлади. Ҳозирги вақтда кўп мамлакатларнинг халқлари социализм байроғи остига ўтдилар. Социализм кучлари эндиликда умри тугаб бораётган капиталистик система кучларидан ортиқдир.

Ҳозирги давр — инсониятнинг капитализмдан социализмга ўтиш давридир. Жаҳон саноат ишлаб чиқаришининг қарийб 38 проценти социалистик система ҳиссасига тўғри келади. Совет кишилари янги жамият қуриш учун курашувчиларнинг олдинги сафларида бориб, кейинги ўн йил ичидагина СССР саноат кўрсаткичлари билан АҚШ саноат кўрсаткичлари ўртасидаги тафовутни қарийб икки баравар қисқартиришга муваффақ бўлдилар.

Коммунистик партия эришилган муваффақиятларга таяниб, ўзининг ташқи сиёсатида қардошларча ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам асосида социализм мамлакатлари билан бирликни мустаҳкамлаш, бутун дунё ишчилар синфи ва меҳнаткашлари билан пролетар бирдамлигини мустаҳкамлаш учун курашмоқда, турли социал тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш принципини оғишмай амалга оширмоқда.

Бизнинг партиямиз социалистик мамлакат, аввало, хўжалик ва маданий қурилиш соҳасидаги муваффақиятлари билан меҳнаткашлар озодлик курашининг боришига таъсир кўрсатади, деган доно ленинча қоидага изчил амал қилмоқда.

Меҳнаткашларни ваҳшиёна эксплуатация қилаётган, қашшоқликка дучор қилаётган ва қонли урушлар келтириб чиқараётган капитализмга хилоф суратда социализм ривожланиб бормоқда, тинчлик ва халқлар дўстлиги учун, омманинг фаровонлиги ва бахтли ҳаёти учун кураш шиори остида кишиларнинг ақл ва қалбларини ўзига жалб этмоқда. Ленин урушни бошқа мамлакатларда революцияларни тезлатиш, унга «туртки бериш» воситаси деб ҳисоблаб, уруш ғоясини кўтариб юрган кишиларни тентаклар ёки иғвогарлар, деб атаган эди. Ленин капиталистик жамиятдаги ички зиддиятлар ривожлана борган сари, бу жамиятда синфий кураш кескинлаша борган сари, революциялар етила боради, деб таълим берган эди.

Ҳозирги пайтда тинчлик учун кураш — социализм ва коммунизм учун курашнинг ажралмас, таркибий қисмидир. Урушларга барҳам бериш, ер юзида мустаҳкам тинчлик ўрнатиш — коммунизмнинг тарихий миссиясидир. Шу сабабли, Совет мамлакати тинчлик учун курашнинг олдинги сафларида бормоқда, Совет мамлакатининг халқаро майдондаги обрўси бениҳоя юксак даражага кўтарилди.

Жаҳондаги кенг меҳнаткашлар оммаси, барча прогрессив кишилар Совет ҳукумати бошлиғи ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг барча низоли масалаларни тинч ҳал этиш тўғрисида давлатларнинг раҳбарларига қилган жуда кўп мурожаатларини доим маъқуллаб келмоқдалар. Совет ташқи сиёсати ленинча пухталик ва донолик билан амалга оширилаётган жўшқин ва самарали сиёсатдир. СССР ёппасига ва батамом қуролсизланиш, ядро қуроли синовларини тўхтатиш ва бу қурол запасларини йўқ қилиб юбориш, атомсиз зоналарни вужудга келтириш, мустамлакачилик зулмини тугатиш, иккинчи жаҳон урушининг қолдиқларини йўқотиш, низоли территория масалаларини ҳал этишда куч ишлатишдан воз кечиш каби туб халқаро проблемаларни қўйишда ташаббус кўрсатди.

Бу проблемаларни ҳал этиш албатта ғоят мураккаб ва қийин ишдир, чунки империалистик лагерда бунга қаршилик кўрсатаётган кучлар ҳали кўп. Аммо, халқлар мустаҳкам тинчлик бўлиши зарур эканлигини тобора кўпроқ тушуниб олмоқдалар. Тинчлик ва тараққиёт кучлари ўсмоқда ва кўпаймоқда, бу кучлар муқаррар ғалаба қозонади!

Партиямизнинг изчил ленинча сиёсати жаҳон коммунистик ҳаракати кучларини мустаҳкамлаш ва ўстиришнинг қудратли омилидир. Н. С. Хрушчев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитети марксизм-ленинизм принциплари асосида коммунистик ва ишчи партиялар бирлигини, халқаро коммунистик ҳаракатнинг коллектив суратда ишлаб чиқилган бош йўлини оғишмай ва қатъият билан ҳимоя қилмоқда.

Яқинда Будапешт шаҳрида ўтказилган венгер-совет дўстлиги митингида ўртоқ Янош Кадар қуйидагиларни айтди: **«Бизнинг фикримизча, ғалаба қилган революциянинг биринчи мамлакати, олға олиб борадиган йўлни очиб бераётган мамлакат бўлмиш Совет Иттифоқига қарши, илғор ленинчи партия бўлмиш Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига қарши чиқаётган киши ўзини интернационалчи деб аташи мумкин эмас. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси назарий жиҳатдан энг тажрибали, энг чиниққан Коммунистик партиядир. Бу партиянинг ижодий фаолияти, унинг ленинча жасорати ва сиёсий жиҳатдан пухталиги барча коммунистик партиялар учун намунадир».**

Бизнинг халқимиз Коммунистик партия раҳбарлигида қўлга киритган муваффақиятларнинг ҳаммаси ленинча ўлмас ғояларни амалга ошириш натижасидир. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва унинг содиқ ленинчи Никита Сергеевич Хрушчев бошчилигидаги Марказий Комитети Ленин ғояларини амалий ишда ижодий тарзда қўлланиб, келажакка олиб борадиган йўлни дадил ва комил ишонч билан очиб бермоқда, олға қараб қилаётган ҳаракатимизнинг истиқболларини равшан кўриб турибди. **Биз гениал Ленин, революцион партиямиз очиб берган тўғри йўлдан бормоқдамиз.**

Ўтган ўн йил барча совет кишилари партиянинг ғояларини, унинг ташаббуси ва режаларини маъқуллаб, актив қўллаб-қувватлаётганликларини янада зўр куч билан тасдиқлади. Партия билан халқ бирдир. Бизнинг кучимиз шундадир. Биз Ленин байроғи остида коммунизмнинг тўла ғалабасига эришамиз!

С. ТИТАРЕНКО.

Суратда Н. С. Хрушчев Москва яқинидаги кўмир хавзаси стахановчиларининг Тула шаҳрида ўтказилган слётига келган донбасслик ёш шахтёрлар билан суҳбатлашмоқда. 1936 йил. (СССР кинофото ҳужжатлари марказий давлат архивидан).
(ТАСС фотохроникаси).

Суратда: Генерал лейтенант Н. С. Хрушчев ва армия генерали Н. Ф. Ватутин команда пунктида. (Воронеж фронти, 1943 йил, август).
И. Озерский фотоси, (ТАСС фотохроникаси).

ҚЎШМА БАЁНОТ ИМЗОЛАНДИ

Катта Кремль саройида 15 апрелда «Польша Халқ Республикаси партия-ҳукумат делегациясининг Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига визити муносабати билан Қўшма Баёнот» имзоланди.

Қўшма Баёнотни КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ва Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг раиси Юзеф Циранкевич имзоладилар. (ТАСС).

КРЕМЛДА ПОЛЬША ПАРТИЯ-ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ШАРАФИГА ҚАБУЛ МАРОСИМИ

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети ва СССР ҳукумати 15 апрелда Катта Кремль саройида Польша Халқ Республикаси партия-ҳукумат делегацияси шарафига қабул маросими ўтказдилар.

Қабул маросимида Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Владислав Гомулка ва Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Юзеф Циранкевич бошчилигидаги Польша делегациясининг аъзолари ҳозир бўлдилар.

Қабул маросимида совет томонидан КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев ва бошқа совет раҳбарлари ҳозир бўлдилар.

Меҳмонлар орасида Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Чехословакия Социалистик Республикасининг президенти Антонин Новотний ва Монголия Халқ революцион партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Монголия Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Ю. Цеденбал бор эди.

Залда чет эл дипломатлари, совет ва чет эл журналистлари бор эди. (ТАСС).

ПОЛЬША ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИ ПАРТИЯ-ҲУКУМАТ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ АЪЗОЛАРИ МОСКВАДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

Польша Халқ Республикаси партия-ҳукумат делегациясининг аъзолари — Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Министрлар Совети ҳузуридаги План комиссиясининг раиси Стефан Ендриховский, Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси ташқи ишлар министри Адам Рапацкий 16 апрелда Москвадан Варшавага жўнаб кетдилар.

Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Владислав Гомулка, Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Юзеф Циранкевич ва Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг секретари Зенон Клишко КПСС. Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев туғилган куннинг 70 йиллиги муносабати билан Москвада қолдилар.

(ТАСС).

ДЎСТЛИК ВИЗИТИ БИЛАН СОВЕТ ИТТИФОҚИГА КЕЛИШДИ

Чехословакия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Чехословакия Социалистик Республикасининг президенти Антонин Новотний бошчилигидаги Чехословакия Социалистик Республикасининг партия-ҳукумат делегацияси 15 апрелда Москвага келди.

Делегация КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. С. Хрушчев етмиш ёшга тўлган кунда уни бутун Чехословакия халқи номидан табриклаш учун дўстлик визити билан келди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев туғилган куннинг етмиш йиллиги муносабати билан Болгария Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг раиси ўртоқ Тодор Живков бошчилигидаги Болгария Халқ Республикаси делегацияси дўстлик визити билан шу куни Москвага келди.

Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Венгрия революцион ишчи-деҳқон ҳукуматининг раиси ўртоқ Янош Кадар ва Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Венгрия-Совет дўстлиги жамиятининг раиси Шандор Ронаи 15 апрель кечқуруи Москвага келишди. Я. Кадар ва Ш. Ронаи ўртоқлар ўртоқ Н. С. Хрушчев етмиш ёшга тўлиши муносабати билан дўстона визит қилиб келдилар.

Суратларда: (чапдан) 1. Н. С. Хрушчев Ораз Отаев бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси нефтчилари орасида (Туркманистон ССР, «Лениннефть» промисли, 1962 йил, сентябрь) 2. Ўртоқ Хрушчев донгдор механизатор В. А. Тюпкога Ленин Ордени топширмоқда.

ТАСС АХБОРОТИ

«ЗОНД-1» ПАРВОЗДА

2 апрелдан 15 апрелгача ўтган даврда «Зонд-1» автоматик станцияси билан 25 марта радиоалоқа сеанси ўтказилди. Ана шу сеанслар вақтида станция янги системаларининг космик фазо шароитидаги ишини тадқиқ қилиш давом эттирилди ва илмий информация қабул қилинди.

Ўтказилган ўлчашлар шуни кўрсатдики, автоматик станция системалари белгиланган программага мувофиқ ишламоқда. Айрим агрегатлар ва системаларнинг иши тўғрисида кўпгина мароқли экспериментал маълумотлар олинди. «Зонд—1» станцияси билан 922,76 мегагерц частотада пухта радио алоқаси ўрнатилди.

15 апрель Москва вақти билан соат 18 да «Зонд—1» автоматик станцияси Ердан 4 миллион 250 минг километр масофада эди. Унинг самодаги координатлари қуйидагича эди: тик кўтарилиши — 5 соат 56 минут; оғиши —минус 9 градус 16 минут.

«Зонд—1» станциясидан ахборот қабул қилиш давом эттирилмоқда.

ҚАРДОШЛИК, БИРЛИК, МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМГА САДОҚАТ

КРЕМЛДА СОВЕТ-ПОЛЬША ДЎСТЛИГИ МИТИНГИ

Совет Иттифоқи ва Польша Халқ Республикаси халқлари ўртасидаги улуғ дўстлик ва қардошлик тарихига яна бир ажойиб саҳифа ёзилди. Польша партия-ҳукумат делегациясининг мамлакатимизга визит билан келганлиги иккала мамлакат халқларининг бирлиги ва жипслигини, уларнинг марксизм-ленинизм улуғ байроғига садоқатини бутун дунёга янги куч билан намойиш қилди.

15 апрелда Кремлнинг Съездлар саройида бўлиб ўтган Совет-Польша дўстлиги митинги ғоят баланд руҳ билан ўтди. Митинг Совет Иттифоқи билан Польша Халқ Республикаси ўртасида дўстлик, ўзаро ёрдам ва урушдан кейинги ҳамкорлик тўғрисидаги шартноманинг 19 йиллигига ҳамда Польша партия-ҳукумат делегациясининг СССР га визит билан келганлигига бағишланди.

Сарой зали байрамлардагидек безатилган. Саҳна тўрида халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракати улуғ йўлбошчиси В. И. Лениннинг портрети турибди. Икки қардош мамлакатнинг давлат байроқлари ўрнатилган.

Бугун саройда ишчилар, инженерлар, олимлар, маданият арбоблари, Совет Армиясининг жангчилари, студентлар бўлиб олти мингдан ортиқ киши тўпланди. Залда дипломатик корпус аъзолари ва чет эл мухбирлари бор.

Польша Халқ Республикаси партия-ҳукумат делегациясининг раҳбарлари — Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Владислав Гомулка ва Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси. Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Юзеф Циранкевич, делегация аъзолари — Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси. Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг секретари З. Клишко, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси Министрлар Совети ҳузуридаги План комиссиясининг раиси С. Ендриховский, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси ташқи ишлар министри А. Рапацкий, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг аъзоси, Польша Халқ Республикасининг СССРдаги элчиси Э. Пшчулковский ва польшалик бошқа ўртоқлар президиумга чиққанларида митинг қатнашчилари уларни гулдурос, давомли қарсаклар билан кутиб олдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчевни, Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, А. И. Микоян, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, Ю. В. Андропов, П. Н. Демичев, Л. Ф. Ильичев, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев, В. Н. Титов, А. Н. Шелепин ўртоқларни ҳамда бошқа совет давлат ва партия арбобларини митинг қатнашчилари қизғин табриклайдилар.

Митингни КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари Н. Г. Егоричев кириш нутқи сўзлаб очди.

Азиз дўстлар, деди у Польша делегациясининг аъзоларига мурожаат қилиб, Польша Бирлашган ишчи партиясининг синалган раҳбарлигида социализм йўлидан дадил бораётган қардош поляк халқини сизлар орқали қизғин меҳр-муҳаббат ва дўстлик туйғулари билан чин қалбимиздан табриклаймиз. Сизларнинг Совет Иттифоқига келишингиз поляк ва совет халқларининг ҳаётидаги муҳим воқеа билан — шартноманинг 19 йиллиги билан бир вақтга тўғри келганлигидан айниқса хурсандмиз. Барча совет кишилари каби москваликлар ҳам халқларимизнинг ана шу тарихий шартнома туфайли абадий мустаҳкамланган қардошларча дўстлиги марксизм-ленинизмнинг, пролетар интернационализмининг улуғ принциплари асосида муваффақиятли ривожланаётганлигини чуқур мамнуният билан таъкидлайдилар.

Залда Польша Халқ Республикаси ва Совет Иттифоқи давлат гимиларининг садолари янграйди.

Н. Г. Егоричев СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси, Совет-Польша дўстлиги жамияти правлениесининг раиси И. В. Спиридоновга сўз беради.

И. В. Спиридонов айтадики, совет ва поляк халқларининг озодлик ва мустақиллик учун олиб борилган жангларда биргаликда тўкилган қон билан мустаҳкамланган дўстлиги урушдан кейинги йилларда мислсиз даражада равнақ топди. Совет ва поляк халқлари халқларнинг порлоқ келажаги — коммунизм сари биргаликда ҳаракат қилишни енгиллаштирувчи катта ва шонли ғалаба бўлган ўз дўстликлари билан ҳаққоний равишда фахрланмоқдалар.

Совет-Польша ва Польша-Совет дўстлиги жамиятлари иккала халқ ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлашга муҳим ҳисса қўшмоқда. Совет-Польша дўстлиги жамияти тузилганидан бери ўтган йиллар ичида совет жамоатчилигининг чинакам оммавий ташкилоти бўлиб қолди. Ҳозир 225 миллион совет гражданининг ҳаммаси жамиятга аъзо деб айтишимиз учун тўла асос бор.

Сўзининг охирида И. В. Спиридонов бундай деди: Совет-Польша дўстлиги жамияти совет ва поляк халқлари ўртасидаги абадий ва бузилмас дўстликни мустаҳкамлашдан иборат улуғ ва олижаноб ишга бундан буён ҳам ўзининг ҳамма кучларини сарф қилади.

Қардош Польшадан келган азиз меҳмонларни «Серп и Молот» заводининг пўлат эритувчиси В. В. Клюев ва Москва энергетика институтининг студенти Людмила Юрасовалар табриклади.

Раислик қилувчи Никита Сергеевич Хрушчевга сўз берилишини эълон қилганида залда гулдурос қарсаклар, овация бошланиб, «Яшасин КПСС!», «Яшасин Хрушчев!» деган хитоблар янграйди. Ҳамма ўрнидан туриб, КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Совет ҳукумати бошлиғини табриклайди.

ЎРТОҚ Н. С. ХРУШЧЕВ НУТҚИ

Дўстларимиз — социалистик Польшанинг раҳбарлари, қардош поляк халқининг вакиллари билан бугун яна бир янги учрашувни катта ва қувончли баҳор байрами қилиб, нишонламоқдамиз, деди Н. С. Хрушчев. Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Владислав Гомулка ва Польша Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Юзеф Циранкевич бошчилигидаги Польша Халқ Республикаси партия-ҳукумат делегациясининг аъзоларини партиямиз Марказий Комитети, СССР Олий Совети, Совет ҳукумати номидан, москваликлар, миллион-миллион совет кишилари номидан чин кўнгилдан табриклайман.

Совет Иттифоқининг ва Польша Халқ Республикасининг халқлари шуни яхши тушунадиларки, Совет-Польша дўстлиги ҳар иккала мамлакатга, бутун жаҳон социализм системасига, ер юзида тинчликни таъминлашдан иборат олижаноб ишга катта фойда келтиради.

Мен сизларга шу нарсани хурсанд бўлиб айтишим кераки, Польша партия-ҳукумат делегациясининг визити жуда самарали бўлди. Бизнинг музокараларимиз ҳамжиҳатлик, якдиллик ва самимий дўстлик вазиятида ўтди. Биз мамлакатларимизнинг 1970 йилгача бўлган даврда қиладиган иқтисодий ҳамкорлиги тўғрисида келишиб олдик, шунингдек мамлакатларимиз ўртасида дўстлик, ўзаро ёрдам ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартноманинг муҳлатини яна 20 йилга узайтириш зарурлиги тўғрисида якдиллик билан бир фикрга келдик.

Аслини олганда, деди Н. С. Хрушчев, биз ҳам, польшалик дўстлар ҳам натижаларнинг бошқача бўлишини кутмаган эдик. Бизнинг мамлакатларимиз қарийб йигирма йилдан буён ҳамкорлик қилиб келмоқда. Польшалик ўртоқлар бизнинг мамлакатимизга биринчи марта келаётгани йўқ. Совет кишилари ўзларининг польшалик дўстларини ҳамиша очиқ кўнгил билан кутиб оладилар. Польшалик ўртоқлар ҳам худди шундай қилмоқда. Мамлакатларимиз вакилларининг учрашувлари совет ерида ёки Польша ерида — қаерда ўтмасин, ҳамиша бу учрашувлар Совет-Польша бузилмас дўстлигининг ёрқин намойиши бўлади.

Бир неча кундан кейин мамлакатларимизнинг халқлари шонли воқеани — Совет Иттифоқи билан Польша Халқ Республикаси ўртасида дўстлик, ўзаро ёрдам ва урушдан кейинги ҳамкорлик тўғрисидаги шартноманинг ўн тўққиз йиллигини байрам қиладилар. Иккинчи жаҳон урушининг алангаси жаҳон тепасида ловуллаб турган кунларда имзоланган бу шартнома мамлакатларимиз ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорликнинг негизи бўлиб қолди.

Босиб ўтилган йўлга назар ташлаб, шу нарсани фахрланиб айтишимиз мумкинки, Совет Иттифоқи билан Польша Халқ Республикаси ўртасидаги иттифоқ, дўстлик ва қардошларча ҳамкорлик замон синовидан ўтди. Бу дўстлик гитлерчилар фашизмига қарши биргаликда олиб борилган революцион кураш ва жанглар шиддатли йилларида тобланди. Бу дўстлик озодлик ва мустақиллик учун жангларда биргаликда тўкилган қон билан мустаҳкамланган. Бу дўстлик мамлакатларимиз халқларининг ҳаётий манфаатларига, жаҳон социалистик системасини мустаҳкамлаш ишига, бутун дунёда коммунизм ғалабаси учун кураш ишига маҳкам хизмат қилмоқда!

Сўнгра Н. С. Хрушчев айтдики, Польша тарихида ҳеч бир давр кейинги йигирма йилдагидек шу қадар юксалишга ва воқеаларга бой, шу қадар самарали давр бўлмаган эди, деб айтсак, муболиға бўлмайди. Польша Бирлашган ишчи партиясининг буюк тарихий хизмати шу бўлдики, у мамлакатда туб ли умумдемократик ва социал ўзгаришлар программасини эълон қилди ва бу программани амалда рўёбга чиқарди.

Польшалик ўртоқлар тарихан қисқа муддат ичида Польшани илғор индустриал-аграр давлатга айлантирганликлари билан ҳақли равишда фахрланишлари мумкин. Халқ ҳокимияти йиллари мобайнида саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш Польшада аҳоли жон бошига ҳисоблаганда ўн баравар кўпайди. Қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти урушдан олдинги даврдагидан 31 процент кўпайди.

Шаҳар ва қишлоқда социалистик маданият муваффақиятли ривожланмоқда, меҳнаткашларнинг турмуш шароити яхшиланмоқда.

Социалистик Польшанинг ютуқлари, деб давом қилди Н. С. Хрушчев, омма орасида социализм жуда катта куч ва ғайратни уйғотаётганлигини кўрсатувчи яққол далилдир. Шу билан бирга, бу нарса социалистик мамлакатларнинг ҳамма соҳаларда, айниқса иқтисодий соҳада бир-бирига ёрдам қилаётганлиги, бир-бирини қувватлаётганлиги жуда катта аҳамиятга эга эканлигини ҳам кўрсатиб турибди.

Ўртоқ Хрушчев Совет-Польша қардошларча иқтисодий ҳамкорлиги ҳақида гапирди. 1945 йилда имзоланган, урушдан кейинги биринчи Совет-Польша иқтисодий битими бу ҳамкорликни бошлаб берди. Шундан бери бу ҳамкорлик таққослаб бўлмаслик даражада ўсди ва мустаҳкамланди, мамлакатларимиз экономикасини ривожлантиришни тезлаштирмоқда, уларнинг қудратини мустаҳкамламоқда. Совет Иттифоқи билан Халқ Польшасининг йигирма йилдан бери қилиб келаётган иқтисодий ва сиёсий ҳамкорлиги бу ҳамкорликнинг ҳар бир социалистик мамлакат учун ҳам шунингдек бутун жаҳон социалистик системаси учун ҳам принципиал аҳамияти борлигини яққол кўрсатиб турибди.

Қардош социалистик мамлакатлар ҳамкорлигининг аҳамиятини биз, совет кишилари бошқалардан кўра кўпроқ тушунамиз, десак бўлади.

Эндиликда қардош социалистик мамлакатлар бутунлай бошқа шароитда ривожланмоқда. Совет халқи беришга мажбур бўлган кўпгина қурбонларни беришдан ва қийинчиликлардан улар халос қилинганлар. Иқтисодий ҳамкорликнинг ва халқаро социалистик меҳнат тақсимотининг афзалликлари туфайли социализм мамлакатлари социализм ва коммунизм сари боришни анча тезлаштиришлари мумкин, капитализм билан иқтисодий мусобақада вақтдан ютмоқдалар.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев яна бир марта уқтириб ўтдики, янги Польшанинг муваффақиятлари поляк пролетариати ва унинг авангарди бўлган поляк коммунистларининг фаолияти ва шуҳрати билан чамбарчас боғланган. Польша Халқ Республикаси барпо қилинганлиги, деди Н. С. Хрушчев, поляк халқининг минг йиллик тарихида бурилиш вужудга келтирди ва катта аҳамиятга эга халқаро воқеа бўлди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев Польша коммунистларининг шонли ишлари тўғрисида гапириб, Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Владислав Гомулканинг социалистик Польшани қуришга катта ҳисса қўшаётганини алоҳида қайд қилиб ўтди.

Ўртоқ Гомулка ўз фаолияти туфайли атоқли раҳбар ва давлат раҳбари, халқаро коммунистик ҳаракатнинг атоқли арбоби бўлиб ҳурмат қозонди. Совет кишилари партиямиз ва халқимизнинг қалин дўсти, Польша-Совет қардошларча бузилмас дўстлигининг оташин курашчиси бўлган ўртоқ Гомулкани юксак даражада қадрлайдилар.

Поляк халқининг содиқ фарзанди, Польша Халқ Республикаси ҳукумат бошлиғи, Совет Иттифоқининг қалин дўсти ўртоқ Юзеф Циранкевич поляк ишчилар синфини бирлаштириш ишида жуда катта роль ўйнади.

Биз шунга хурсандмизки, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан Польша Бирлашган ишчи партияси социализм иши учун курашда бир сафда бормоқдалар, халқаро коммунистик ҳаракатда ленинча йўлни биргаликда ўтказиб келмоқдалар, буржуа идеологиясига қарши, ишчилар ҳаракатида оппортунизмнинг барча хил ва турларига қарши биргаликда курашмоқдалар.

Сўнгра ўртоқ Н. С. Хрушчев, Совет Иттифоқи, Польша ва социалистик лагердаги бошқа мамлакатларнинг турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши тўғрисидаги ленинча принципни амалга ошириш учун, низоли халқаро проблемаларни тинч йўл билан ҳал қилиш учун, янги жаҳон урушининг олдини олиш учун оғишмай курашаётганликлари ҳақида гапирди. У уқтириб айтдики иккинчи жаҳон урушининг қолдиқлари ҳанузгача тугатилмаганлиги ва Германия сулҳ шартномаси тузилмаганлиги сабабли Европанинг қоқ ўртасида кескинлик ва ҳарбий таҳдидларнинг энг хатарли манбаи сақланиб келмоқда.

Шу нарсани яна бир марта айтиб ўтишни истар эдикки, Бонн ҳукуматининг Европа харитасини яна ўзгартиришга, Германия Демократик Республикасини аннексия қилиб олишга, Польша ва Совет Иттифоқи билан бўлган чегараларни қайта кўриб чиқишга қаратилган ҳар қандай уринишлари реваншчиларнинг иғвогарлик хуружларидан бошқа нарса эмас, бундай уринишлар муқаррар суратда батамом барбод бўлади.

Музокаралар вақтида Совет ва Польша делегациялари Европада ва бутун дунёда тинчлик ишини мустаҳкамлашга қаратилган чораларни янада қидириб топиш зарурлиги тўғрисида бир фикрда эканликларини изҳор қилдилар. Ҳар иккала делегациямиз Варшава шартномаси ташкилотини бундан буён ҳам кескин равишда мустаҳкамлаш, социалистик мамлакатларнинг манфаатларини ҳимоя қилишда ва уларнинг хавфсизлигини таъминлашда, тинчликсевар сиёсат ўтказишда бу ташкилотнинг ролини янада ошириш кераклигини айтишди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев ўз нутқида хитой раҳбарлари ўтказиб келаётган қўпорувчилик фаолияти сабабли халқаро коммунистик ҳаракатда вужудга келган ҳозирги аҳвол масалаларига ҳам тўхталиб ўтди. Хитой раҳбарлари, деди Н. С. Хрушчев коммунистик ҳаракатни ажратиб юборишга, социалистик лагерни ажратиб юборишга ҳаракат қилаётганликлари, бунинг учун троцкийчилар арсеналидан олинган методлардан фойдаланаётганликлари ҳозирги кунда ҳеч бир шак-шубҳасиз бўлиб қолди Улар фақат назарий баҳс қилаётганлари йўқ, фақат идеологик мунозара олиб бораётганлари йўқ, балки ўз гегемонликларини социалистик лагерга, жаҳон коммунистик ҳаракатига қабул қилдириш мақсадида анча узоққа мўлжалланган бузғунчилик йўлини ўтказмоқдалар.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев коммунистик партияларнинг ва мамлакатлар халқларининг бутун куч ва ғайратини хўжалик қурилиши масалаларига қаратаётганликларига хитой раҳбарлари қарши чиқаётганликлари бутунлай асоссиз эканлигини кўрсатиб берди. Бунга қарши чиқиш В. И. Лениннинг, социалистик мамлакатларнинг коммунистлари, ишчилар синфи ҳокимиятни қўлга олгач, жаҳон революциясининг ривожланишига ўзларининг асосий таъсирларини ўзларининг хўжалик сиёсатлари билан, социалистик қурилишдаги муваффақиятлари билан ўтказадилар, деган энг муҳим қоидасини тўғридан-тўғри ревизия қилишдир.

Яқиндагина, деб эслатиб ўтди Н. С. Хрушчев, ХКП раҳбарлари капитализм билан иқтисодий мусобақада социализмнинг устунлигини кўрсатмоқ учун ўз мамлакатларининг экономикасини ривожлантиришнинг жуда ҳам муҳимлигини таъкидламоқда эдилар. Бироқ «катта сакраш» ва «халқ коммуналари» йўли деб аталган ва 1958 йилда эълон қилинган йўл барбод бўлганидан кейин энди хитой раҳбарлари қардош социалистик мамлакатларнинг ва шу мамлакатлардаги коммунистик партияларни экономикани кўтариш ва халқ турмушини яхшилаш учун курашини қора қилиб кўрсатишга уринмоқдалар. Социалистик мамлакатларда экономикани ривожлантириш, одамларнинг турмуш даражасини ошириш учун кураш олиб бориш яроқсиз сиёсатдир, дейиш билан хитой раҳбарлари аслида социалистик жамият кишисини энг яхши ҳаёт учун, энг яхши келажак учун курашдаги стимулдан маҳрум қилмоқдалар. Тинчлик шароитида, социал тузуми турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшашидан иборат ленинча принципни амалга ошириш шароитидагина экономикани муваффақиятли ривожлантириш мумкин.

Н. С. Хрушчев айтдики, мен текстдан бироз четга чиқаман. Агар биз партиянинг съездини тўплаб, бу съездда: экономикани ривожлантира беришни бас қилайлик, семириб кетмаслик учун ва шу тариқа ўзимизнинг «айниб кетмаслигимизга», айниб буржуалашиб кетмаслигимизга йўл қўймаслик учун саноат ва қишлоқ хўжалик молларини камроқ ишлаб чиқариш керак, деб қарор қилганимизда эди, партиямиз, халқимиз буни қандай кутиб олган бўлур эди?

Коммунизм қурилишида шундай йўл тутилганида деб давом қилди Н. С. Хрушчев, белни маҳкам сиқиб боғлаб, ўзимизни оздирмоқ учун саноатни камарлар ишлаб чиқаришга кўчириш керак бўлади. Бундай қарор халқни руҳлантирадиган қарор бўлади мими, олға бориш учун халққа куч ва ирода берадиган қарор бўладими, ахир. Бундай ҳолда қаёққа олға бориб бўлади? Бу йўл қабрга олиб боради-да. Йўқ. Бу — бизнинг йўлимиз эмас!

Ким ҳақ эканлигини турмуш кўрсатиб беради. Бир вақтлар Троцкий бор эди, қани энди у? Ленин билан курашган, уни ревизионизм йўлига тушди, бошқа ҳар қандай жуда ёмон гуноҳлар қилди, деб айблаган бошқа мурталлар ҳам бор эди. 1921 йилни эслаб кўринг, ўша вақтда Ленин мамлакатни янги иқтисодий сиёсатга даъват қилган эди. Ўша вақтда бизнинг партиямиздан озмунча кишилар чиқиб кетмади! Шу кишиларнинг ҳар қайсиси ҳам ўзини чинакам революционер, чинакам коммунист деб ҳисоблар эди.

Ҳар қандай дод-фарёд қилиб, ув тортиш, деди Н. С. Хрушчев, бизни Ленин йўлидан тойдира олмайди. Бақириб, дод-фарёд қилиб, ув тортиш ўз кучига ишонмасликнинг натижасидир, бу нарса ҳозир хитой халқи олдида турган энг зарур масалалардан — экономикани кўтариш, мамлакат экономикасини кўтармоқ учун турмуш даражасини ошириш, одамларни тўйдириш, кийинтириш, уй-жой қуриш, маданиятни юксалтириш масалаларидан хитой халқини чалғитиш усулидир.

Революция қилиб, ғалаба қозонган партия, халқ учун асосий вазифа хўжалик сиёсатидир, шу сабабли биз ўз экономикамизни қанчалик тез ривожлантира берсак, жаҳон революциясига шунчалик чуқур ва тез таъсир ўтказа оламиз.

Сўнгра Н. С. Хрушчев давом қилиб айтдики, революцион сафсатабозликка ихлосмандликнинг, революция йўлида қурбон бўлиш тўғрисидаги даъватнинг чинакам марксизм-ленинизмга ҳеч қандай алоқаси йўқ. Бундай иш тутишга марксчи партиянинг ҳақи йўқ, чунки у, халқнинг авангарди бўлиб, халқнинг тақдири учун жавоб бериши, уни жипслаштириши ва тўғри йўлдан бошлаб бориши керак.

Сталин шахсига сиғинишни фош қилиб ташлаган КПСС XX съездининг қарорларига хитой раҳбарларининг айниқса қутириб ҳужум қилаётганликларига тўхталиб, ўртоқ Н. С. Хрушчев уқтириб айтдики, ўзини революционер деб, бунинг устига яна марксист деб атаган одамларнинг оғзидан бундай фикрларнинг чиқишига йўл қўйиб бўлмайди. Шундай фикр юритиш — компартияларнинг аксарий кўпчилиги биргаликда баён қилган нуқтаи назардан тониш демакдир. Компартияларнинг аксарий кўпчилиги КПСС XX съезди қарорларини табриклаб, бу съезд бутун жаҳон коммунистик ҳаракати учун тарихий аҳамиятга эга бўлди, деган эдилар.

Сталиннинг шахсига сиғиниш бир қанча қардош партияларнинг аҳволига ва айниқса бизнинг партиямизнинг, поляк ва венгер коммунистларининг аҳволига оғир таъсир кўрсатди. Шу нарса маълумки гумонсираш дардига мубтало бўлган Сталин поляк коммунистларига ишонмас эди. Поляк коммунистларига оғир ва асоссиз айблар қўйилгани маълум. Иккинчи жаҳон уруши арафасида Польша Коммунистик партияси тарқатиб юборилди, унинг бир қанча арбоблари эса, қаттиқ репрессияларга дучор қилинди.

XX съезд қарорлари КПСС ва Совет Иттифоқи учунгина ғоят муҳим аҳамиятга эга бўлиб қолмасдан, бу қарорлар жаҳон коммунистик ҳаракати ва социалистик ҳамдўстликдаги буюк соғломлаштирувчи процесслар учун қудратли туртки бўлди. Катта ва кичик зотларга сиғиниладиган даврлар қайтиб келмас бўлиб ўтмишда қолиб кетди, бинобарин, бундай тартибларни тикламоқчи бўлган кишилардан турмуш қаттиқ кулади.

Шу нарса алоҳида диққатга сазоворки, деди Н. С. Хрушчев, хитой раҳбарларининг ҳозирги позицияси империалистларни очиқдан-очиқ хурсанд қилиб юборди. Буржуа матбуоти коммунистик ҳаракатдаги келишмовчиликларни ҳар йўл билан тасвирламоқда, ХКП раҳбарларининг бузғунчилик сиёсати коммунистик ҳаракатни сусайтириб қўяди, орқага улоқтириб ташлайди, деб умидвор бўлмоқда. Ҳозир хитой раҳбарлари халқаро майдонда ва коммунистик ҳаракатда ана шундай шармандали роль ўйнамоқда! Хитой раҳбарлари сафбузарликдан иборат бундай бузғунчилик сиёсатини социалистик лагерда ҳам ўтказиб келмоқда. Марксизм-ленинизм компаси қўлдан чиқариб юборилса, миллатчилик, антимарксистик позицияларга тушиб олинса, ана, қандай ботқоқликка кириб кетиш мумкин.

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан Польша Бирлашган ишчи партияси ўз бирлигини жаҳон коммунистик ҳаракати жипслигини қатъиян муҳофаза қилмоқдалар. Марксизм-ленинизмга қарши чиқаётган айғоқчилар қайси тарафдан бош кўтариб келмасин, улар партияларимизнинг муносиб зарбасига учрайди. КПСС ва Польша Бирлашган ишчи партияси мамлакатларимиздаги меҳнаткашларни қардошлик ва ҳамкорликнинг ленинча идеялари руҳида тарбияламоқдалар ва тарбиялай берадилар, бинобарин, партияларимизнинг марксча-ленинча позицияларини бузишга ҳеч ким муваффақ бўла олмайди.

Хитой Компартияси раҳбарларининг бузғунчилик ҳаракатларига қарамай, қудратли коммунистик ҳаракат Ленин йўлидан янги-янги ғалабалар сари комил ишонч билан бора беради.

Биз халқаро коммунистик ҳаракат бирлиги учун, социалистик мамлакатларнинг жипслиги учун курашимизни кучайтира берамиз, халқаро коммунистик ҳаракатнинг коллектив равишда ишлаб чиқилган бош йўлини қаттиқ туриб ҳимоя қила берамиз. Бинобарин, марксизм-ленинизмнинг ғалаба қилажагига ҳеч қандай шак-шубҳа йўқ.

Мамлакатларимиз халқлари келажакка комил ишонч билан назар ташламоқдалар, коммунизм сари дадил одим ташлаб бормоқдалар. Дўстлигимиз — куч ва ғайратимизнинг қудратли манбаи бўлиб, олға қараб боришимиз учун қудратли омилдир. Халқларимизнинг буюк дўстлиги ва қардошлигини энг қимматли бойлигимиз деб муқаддас билиб, ардоқлайлик ва мустаҳкамлайлик. Ҳамкорлигимизни муттасил ривожлантира берайлик, халқаро майдонда умумий йўлимизни биргаликда куч-ғайрат сарфлаб ўтказа берайлик.

Ўртоқ Хрушчев поляк ва совет халқларининг бузилмас, қардошларча дўстлиги яшасин ва яшнай берсин, яшасин Польша Бирлашган ишчи партияси, унинг ўртоқ Владислав Гомулка бошлиқ Марказий Комитети, яшасин Польша Халқ Республикаси, унинг ўртоқ Юзеф Циранкевич бошлиқ ҳукумати, деб хитоб қилганида жуда катта залда яна қизғин олқишлар янграйди.

Н. С. Хрушчев гулдурос қарсаклар остида ўз нутқини бундай деб тамомлайди:

Яшасин социализм мамлакатларининг бирлиги ва жипслиги, халқаро коммунистик ҳаракатнинг жипслиги!

Яшасин бутун дунёда тинчлик!

Яшасин марксизм-ленинизм!

Яна овация бошланади. Митинг қатнашчилари минбарга чиққан ўртоқ Владислав Гомулкани самимий табриклайдилар. Польша-Совет дўстлиги шарафига, Польша Бирлашган ишчи партияси шарафига табрик хитоблари эшитилади.

ЎРТОҚ В. ГОМУЛКА НУТҚИ

Владислав Гомулка ўз нутқининг бошида Польша партия-ҳукумат делегацияси номидан залдагиларни самимий табриклайди ҳамда москваликларга, барча совет кишиларига поляк халқининг миннатдорчилик, дўстлик ва бирдамлик туйғуларини изҳор қилади.

Биз, дейди ўртоқ Гомулка, Польша — Совет ҳамкорлиги ва бу ҳамкорликни келгусида иқтисодий соҳада ҳам, сиёсий соҳада ҳам янада ривожлантиришнинг энг муҳим проблемаларини Совет Иттифоқи партияси ва ҳукумати раҳбарлари билан муҳокама қилмоқ учун дўстлик визити билан сизнинг юртингизга келдик. Бу ҳамкорлик ҳар иккала қардош халқларимизга, тинчлик ва социализм ишига жуда катта манфаат келтирмоқда.

Партияларимиз ва давлатларимиз сиёсатининг барча асосий масалалари юзасидан ҳар қачонгидек бу сафар ҳам дўстона ҳамжиҳатлик ва якдиллик руҳида ўтган бу музокараларнинг натижаларидан делегациямизнинг ғоят мамнун бўлганлигини айтишни истар эдим.

Бизнинг биргаликда қабул қилган қарорларимиз Польша билан Совет Иттифоқи ўртасидаги янги қардошлик ва иттифоқчилик муносабатлари руҳига тамомила муносибдир. Биз бундан қарийб 20 йил илгари, яъни Польша тупроғининг Совет Армияси томонидан гитлерчи босқинчилардан озод қилинган дастлабки қисмида озодлик тонги ёришган бир пайтда ана шу муносабатларнинг пойдеворини қурган эдик.

Ана шу тарихий бурилиш кунларида халқ Польшаси ҳаётга қадам қўйган чоғда мамлакатларимиз ва халқларимиз ўртасида интернационализм ва ўзаро ёрдам принципларига асосланган янги, қардошларча муносабатлар вужудга келди.

Ўртоқ Гомулка таъкидлайдики, 1945 йил 21 апрелда дўстлик, ўзаро ёрдам ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома билан мустаҳкамланган Польша-Совет иттифоқи ўтган давр мобайнида ҳаётнинг энг оғир синовига жуда яхши бардош берди. Бу иттифоқ Одер ва Нейсе дарёлари бўйлаб белгиланган чегараларимизнинг хавфсизлиги ва бузилмаслигини гарантиялади, ёш халқ давлатини империализмнинг тазйиқидан ҳимоя қилди ва Польша халқ хўжалигини тиклаш ҳамда ҳар томонлама ривожлантиришнинг қудратли воситаси бўлиб қолди. Польша эндиликда СССР билан иттифоқликда Европада тинчлик ва халқаро ҳамкорлик учун курашувчи мамлакат сифатида муносиб ўрин олди. Поляк халқи Польша-Совет шартномаси муддатининг узайтирилишини якдиллик ва хурсандчилик билан табриклайди. Биз фурсат келиши билан шартнома муддатини узайтириш ниятидамиз, деди ўртоқ Гомулка. Социалистик революция, деб уқтиради у, ўтган йиллар ичида поляк халқининг турмушини тубдан ўзгартириб юборди, озод қилинган ва партиямиз раҳнамо бўлган меҳнаткашларнинг ғайрат-шижоати эса, Польшани уруш вақтидаги харобазорлар устида тиклади, ҳозирги даражагача кўтарди. Польша кучли, саноат-аграр мамлакатига, социализм ва тинчликнинг қалъаларидан бирига айланди.

Халқ Польшасининг саноат потенциали жон бошига ҳисоблаганда, буржуа Польшасига нисбатан 10 баравар ортди, ҳар 100 гектар ер ҳисобига қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш эса, учдан икки қисм миқдорида кўпайди. Саноатда ишчилар синфининг сафи 4 баравар ўсди, инженер кадрлар сони эса, 8 баравар ортди. Мамлакатда машинасозлик ғоят ривожланди. Машинасозлик саноатининг маҳсулоти буржуа Польшасидаги даражадан 30 баравар кўпайди, химия саноатининг маҳсулоти эса 20 баравар ортди. Эксплуататор синфлардан озод бўлган поляк халқи ўз фидокорона меҳнатининг самараларидан кенг фойдаланмоқда. Миллий даромад уч баравар кўпайди. Бу эса, саноат, уй-жой ва социал-маданий қурилишни кенг кўламда олиб боришни таъминлабгина қолмай, аҳолининг турмуш даражасини анча кўтариш, моддий неъматлар истеъмол қилишни ошириш ва маданият, фан ва маориф ютуқларидан кенг фойдаланиш имконини ҳам берди.

Польша делегациясининг бошлиғи мамлакат озод қилинган биринчи кунларданоқ поляк халқининг ана шу зўр ижодий меҳнатига Совет Иттифоқи мадад бериб келганлигини таъкидлайди. Ўртоқ Гомулка Совет Иттифоқи берган кредитларни, машиналар ускуналар, хом ашё етказиб берганлигини, техника ва илмий ёрдам кўрсатаётганлигини, ўзаро товар обороти ўсиб бораётганлигини эслатиб ўтади. Польша ҳам капитал ускуналарни ва тайёр саноат буюмларини Совет Иттифоқига тобора кўп миқдорда етказиб бермоқда. Польшанинг СССРга юбораётган товарларининг ярмидан кўпроғи машиналар ва ишлаб чиқариш ускуналари, чунончи қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган озиқ-овқат саноати корхоналари, асосан қанд-шакар заводлари, шунингдек бинокорлик материаллари заводлари, совутиш установкалари, химия аппаратлари, денгиз кемалари ва шу сингарилардан иборат.

Ҳозирги кунда ана шу фактларнинг ҳаммасини эсга олиб ўтса арзийди, чунки бу фактлар ҳар иккала мамлакатимиз халқларига социалистик давлатларни бирлаштираётган қардошларча ҳамкорлик ва ўзаро ёрдамнинг ҳар икки томонга фойдали муносабатларини ғоят конкрет суратда ва жуда яққол исбот қилиб беради, деб давом қилади ўртоқ Гомулка.

Бу фактлар Совет Иттифоқини империалистик давлатлар каби мамлакатга ўхшатишга, ўзаро иқтисодий ёрдам кенгашида аъзо бўлган бошқа мамлакатларда саноатнинг ривожланишига гўё халақит бераётган ва уларни гўё ўзининг хом ашё қўшоғи сифатида ўзига қарам ҳолда сақлашни истаётган буюк давлат деб кўрсатишга уринаётган антисовет пропаганданинг сохта уйдирмаларини рад этади.

Бизнинг муваффақиятларимиз ва умумий ютуқларимиз, дейди ўртоқ Гомулка, шундан кейинги йилларда Польша билан Совет Иттифоқи ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш учун мустаҳкам пойдевор вужудга келтиради.

Ўртоқ Гомулка Польша Бирлашган ишчи партияси ўзининг IV съездига тайёргарлик кўраётганлигига тўхталиб ўтиб, 1966 — 1970 йилларга мўлжалланган янги беш йиллик план тўғрисидаги директивалар партиянинг келажакдаги фаолияти программаси эканлигини айтади. Саноат ишлаб чиқаришини 45—47 процент ўстириш кўзда тутилади. Шунингдек, мамлакатда ёқилғи-энергетика ва хом ашё базасини ривожлантиришга ҳам кўп маблағ сарфланади. Халқнинг турмуш даражасини янада кўтариш ва унинг маиший, социал ҳамда маданий шароитини янада яхшилаш мўлжалланади. Бу вазифаларнинг бажарилиши поляк халқининг ва унинг партиясининг социализм билан капитализм ўртасидаги мусобақага, инсониятнинг тинч ва осойишта келажаги учун курашдан иборат умумий ишга қўшадиган ҳиссаси бўлади.

Польша билан СССР ўртасидаги кўп томонлама иқтисодий ва техника ҳамкорлигининг тобора ривожланиши иқтисодий планларимизни муваффақиятли бажаришда жуда катта, чинакам ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир, дейди ўртоқ Гомулка. Биз дўстона руҳда ўтган музокараларимизда бу масалаларга катта эътибор бердик.

Биз Ўзаро иқтисодий ёрдам кенгаши доирасида ўзаро иқтисодий муносабатларимизни, шунингдек бошқа социалистик мамлакатлар билан бўлган ва ишлаб чиқаришни тобора кўпроқ ихтисослаштириш ҳамда кооперативлаштиришга, ҳар бир мамлакатнинг ресурслари ва хўжалик имкониятларидан рационал фойдаланишга асосланган икки томонлама ва кўп томонлама муносабатларни ривожлантириш ва кучайтириш билан халқларнинг бутун социалистик ҳамдўстлиги экономикасининг ўсишини ва техника тараққиётини енгиллаштирамиз ва жадаллаштирамиз.

Сўнгра ўртоқ Гомулка энг муҳим халқаро проблемалар тўғрисида гапиради. Польша-Совет ҳамкорлиги ва қардошларча иттифоқи, дейди у, иқтисодий ва шунингдек сиёсий соҳаларда синовларга тўла ва бутунича бардош берди, социалистик лагердаги мамлакатлар халқаро майдонда ҳарбий агрессия хавфига қарши, турли социал тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши учун, халқаро кескинликни юмшатиш учун тинмай олиб бораётган умумий курашда синовдан ўтди. Биз кўп йиллар мобайнида совуқ уруш ва қуролланиш пойгасининг ҳалокатли сиёсатига қарши, ядро уруши хавфининг олдини олиш учун, ёппасига ва батамом қуролсизланиш учун биргаликда курашиб келмоқдамиз. Биз Герман масаласини ҳал этиш ва гитлерчилар рейхи устидан қозонилган ғалабанинг якунларини (бу якунларни қайтадан кўриб чиқиш мумкин эмас) сулҳ шартномасида мустаҳкам қайд қилиш учун, бутун дунёда тинчлик иши учун энг хатарли бўлган сиёсатга — ғарбий герман империализмини ремилитарлаштириш сиёсатига барҳам бериш учун курашни биргаликда давом эттирмоқдамиз.

(Давоми тўртинчи бетда).

ЎРТОҚ В. ГОМУЛКА НУТҚИ

(Боши учинчи бетда).

Биз Бирлашган Миллатлар Ташкилоти форумида ва барча халқаро ташкилотлар форумида ва конференцияларда биргаликда ҳаракат қилиб, масалаларни тинч музокаралар йўли билан ҳал этишга, барча мамлакатлар ўртасида савдо-сотиқ алоқасини камситмай, эркин суратда кенгайтиришга интилмоқдамиз, озодлик учун, мустамлака қарамлигининг ҳар қандай формаларидан озод бўлиш учун курашаётган халқлар билан бирдам эканлигимизни билдирмоқдамиз ва уларга ёрдам кўрсатмоқдамиз.

Социалистик лагернинг тинчлик ва халқлар озодлиги учун олиб бораётган ана шу умумий курашига Совет Иттифоқи, шубҳасиз, энг катта ва ҳал қилувчи ҳисса қўшмоқда, дейди ўртоқ Гомулка. Тинчлик посбони бўлган Совет Иттифоқининг ядро қудрати урушга тарафдор бўлган империалистик кучларнинг қўлини боғлаб қўйди. Совет Иттифоқи тарози палласини социализм томонига боса оладиган ҳал қилувчи омил эканлигини эндиликда ким инкор эта олади, дейсиз? Совет Иттифоқининг ядро қудрати бўлмаганида, ҳозирги кунда тинчлик ва социализм кучларининг империалистик уруш ва агрессия кучлари устидан афзаллиги тўғрисида сўз ҳам бўлиши мумкин эмас эди, умуман олганда, бутун жаҳон социалистик системаси сақланиб қола олмас эди (биз бунда мустамлакачиликка қарши ғолибона миллий-озодлик кураши олиб бориш тўғрисида гапириб ҳам турмаймиз), жаҳон миқёсида социализмнинг бундан кейинги ғалабалари тўғрисида сўз ҳам бўлиши мумкин эмас эди.

Советлар мамлакатининг техника ва мудофаа қудрати империалистик агрессорлар йўлида бартараф қилиб бўлмайдиган ғовларни вужудга келтирган бир вазиятда, социалистик давлатлар бирлашган лагерининг бутун сиёсати жаҳонда кучлар нисбатини ўзгартириб юборди. Бундай вазиятда жаҳон урушининг олдини олиш учун реал имкониятлар пайдо бўлди.

Империализмнинг энг агрессив кучлари, деб таъкидлайди ўртоқ Гомулка, эски совуқ уруш позицияларида туришни давом эттирмоқдалар. Бонн ҳукуматининг позицияси бунинг учун яққол мисол бўла олади. Бонн ҳукумати канцлерни ўзгартирган бўлса ҳам, ўз сиёсатини ўзгартирмади. Бу ҳукуматнинг ошкора эълон қилинаётган мақсади иккинчи жаҳон уруши натижасида ва герман фашизми тор-мор қилинганлиги натижасида Германияда ва Европада рўй берган аҳволни қайтадан кўриб чиқишдан, яъни Германия Демократик Республикасини йўқ қилиб юборишдан, Европадаги чегараларни қайтадан кўриб чиқишдан иборат бўлиб келди ва ҳозир ҳам шундай. Хуллас бу мақсадларни амалга ошириш йўлидаги ҳар қандай уриниш янги жаҳон урушини бошлаб юбориш бўлур эди.

Варшава шартномасининг бирлашган кучлари, ўртоқ Хрушчев айтганидек, Совет Иттифоқининг бутун ракета ядро қудрати халқаро ҳуқуқ ва мамлакатларимиз хавфсизлигининг посбони бўлиб, Германия Демократик Республикаси, Польша, Чехословакиянинг ва бутун социалистик лагерь хавфсизлигининг посбони бўлиб турибди.

Ўртоқ Гомулка, дедики, Бонн сиёсатчиларининг реваншчилик руҳидаги гапларини назарда тутганда, Польшанинг Марказий Европадаги ядро қурол-яроғларини ҳаракатсиз қолдириш масаласидаги таклифи, шунингдек НАТО мамлакатлари билан Варшава шартномаси мамлакатлари ўртасида ҳужум қилмаслик тўғрисида пакт тузиш ҳақидаги совет таклифи тинчликни, Германия проблемасини бартараф қилишни ва ёппасига қуролсизланишни кўзлаб, янада кенгроқ кўламда ташаббускорлик кўрсатиш йўлида қўйиладиган муҳим, дастлабки қадамлар сифатида айниқса зўр актуаллик касб этмоқда.

Бизнинг дўстона музокараларимиз, дейди сўнгра ўртоқ Гомулка, халқаро сиёсатнинг ҳамма масалаларида партияларимиз ва ҳукуматларимиз қарашларининг тўла бирлигини, улар барча социалистик мамлакатлар билан, жаҳондаги барча антиимпериалистик кучлар билан биргаликда тинч-тотув яшаш сиёсатини, халқлар хавфсизлиги ва озодлигини ҳимоя қилиш сиёсатини давом эттиришга қаттиқ бел боғлаганликларини кўрсатди.

Коммунистик ва ишчи партияларимиз ҳамда социалистик мамлакатларимизнинг, шунингдек жаҳондаги социализм кучларининг жипслиги бу сиёсатнинг муваффақиятли бўлиши ва тарихий мақсадларимизга етишимиз учун жуда катта аҳамиятга эга, деб давом қилади ўртоқ Гомулка. Шу муносабат билан, у халқаро коммунистик ҳаракатнинг Москва кенгашлари Декларацияси ва Баёнотида чизиб берилган умумий йўлининг ғоят муҳимлиги ҳақида гапиради. Хитой Коммунистик партияси ана шу умумий йўлга тобора кескин ҳужумлар қилмоқда, шу билан бирга КПСС ва бошқа коммунистик партиялар билан шаклан ва мазмунан йўл қўйиб бўлмайдиган мунозара олиб бормоқда. ХКП ўзининг жаҳондаги актуал воқеликдан ажралиб қолган, догматизм руҳи билан суғорилган алоҳида платформасини ишлаб чиқди, бу платформани халқаро коммунистик ҳаракатга зўрлаб ўтказишга уринмоқда.

Ўртоқ Гомулка ўз нутқида ХКП раҳбарларининг уруш, тинчлик ва революция проблемалари соҳасидаги концепцияларига муносиб зарба беради. Социализмнинг ғоят катта жозибадор кучи шундаки, деб таъкидлади ўртоқ Гомулка, у бизнинг давримизда инсоният олдида атом урушисиз яшаш истиқболини, бутун дунёда мустаҳкам тинчликни сақлаб қолиш имкониятини очиб берди. Марксизм-ленинизм таълимоти хазинасини бойитувчи мана шу янги, фавқулодда муҳим тезисни КПСС инсоният тарихий тараққиётини ўрганишнинг ленинча методига таяниб ишлаб чиқди ва уни ўзининг XX съездида қабул қилди. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, унинг ўртоқ Хрушчев бошлиқ Марказий Комитети бу билан марксизм-ленинизмни асло ревизия қилишгани йўқ, балки уни бойитишди. Хитой ўртоқларнинг уруш ва тинчлик масаласидаги ҳамда ўзларининг алоҳида платформасида кўрсатилган бошқа масалалардаги мунозараси, ҳеч қандай ҳақоратомуз иборалардан, айниқса КПССга ва унинг раҳбарларига рисолага сиғмайдиган маломатлар ёғдиришдан жирканмайдиган мунозараси ХКП раҳбарларининг аслида ўзлари гапираётган ва ёзаётган сўзларга ва аввало, ҳали империализм мавжуд бўлган шароитда уруш бўлиши муқаррар деган ўз тезисларига ўзлари ҳам ишонармикинлар, деб шубҳа туғдирмаслиги мумкин эмас.

ХКПнинг алоҳида платформаси ва ХКП раҳбарларининг КПСС раҳбарларига қилаётган ҳужумлари ёлғиз идеология соҳасидаги келишмовчиликлар доирасига сиғмайди. Бу борада ана шу келишмовчиликлардан қатъи назар, хитой ўртоқларни шундай бир йўлга тойдириб юборувчи бошқа, тор миллатчилик манфаатлари намоён бўлмоқдаки, бу йўл Хитой Халқ Республикасининг позициясини мустаҳкамлашга, уни жаҳонда ўзига муносиб ўрин эгаллашга олиб бормаслиги турган гап. Бошқа ҳар қандай социалистик мамлакат сингари Халқ Хитойининг кучи ва халқаро позицияси ҳам бутун социалистик давлатлар ҳамдўстлиги негизларини қўпоришда эмас, унинг жипслигини бўшаштиришда эмас, балки ана шу ҳамдўстликнинг бирлиги ва жипслигидадир. Бу ҳақиқатни хитой ўртоқлар қанча барвақт тушуниб олсалар, бундан уларнинг ўз улуғ мамлакати ва бутун социалистик ҳамдўстлигимиз шунча кўп ютади.

Биз социалистик мамлакатлар билан халқаро коммунистик ҳаракатнинг айниқса империализм қаршисида биргалашиб ҳаракат қилишини жуда муҳим иш деб ҳисоблаймиз. Мабодо, коммунистик ва ишчи партияларнинг янги кенгаши, дейди ўртоқ Гомулка, ҳозирги кунда бизни Хитой Коммунистик партияси билан айириб турган идеологик ва сиёсий келишмовчиликларнинг дамини қайтаришга ёрдам берса, у ҳолда бизнинг партиямиз бундай кенгашнинг чақирилишини матлуб деб ҳисоблайди. Айни бир маҳалда биз халқаро коммунистик ҳаракатда вужудга келган келишмовчиликларни юмшатиш ва тугатиш ҳамма қардош партияларимиздан каттагина куч-ғайрат сарфлашни талаб қилаётганини яхши тушуниб турибмиз. Бизнинг партиямиз ҳам КПСС билан биргаликда ўз куч-ғайратларини аямай сарфлайди.

Бизнинг партиямиз КПССнинг идеология соҳасидаги позицияси ва амалий сиёсати билан бирдамдир. Партияларимизни мустаҳкам иплар билан боғлаб турган бу бирдамлик ва ғоявий бирлик айни бир маҳалда давлатларимиз ва халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик учун мустаҳкам негизлар яратиб бермоқда.

Биз каттагина ва оғиргина йўлни биргаликда босиб ўтдик, бу йўл халқларимизни ижтимоий ҳаётнинг олий формалари сари, озодлик, социализм ва мустаҳкам тинчлик шароитида энг юксак турмуш даражаси сари олиб бормоқда.

Бизнинг мақсадларимиз муштарак бўлиб, давлатларимизнинг тарихий манфаатлари ҳам муштаракдир. Қардош халқларимизни муштарак олижаноб муддаолар ва идеаллар руҳлантириб турибди.

Биз шунга чуқур аминмизки, Совет Иттифоқига қилган мана шу сафаримиз ҳамда муваффақиятли тамом бўлган дўстона музокараларимиз партияларимиз, ҳукуматларимиз ва халқларимиз ўртасидаги қардошларча ҳамкорликни, иттифоқни ва дўстликни тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамлашга ёрдам беради.

Поляк халқининг Совет Иттифоқи халқлари билан қардошлиги ва дўстлиги яшайберсин ва мустаҳкамланаберсин!

Яшасин Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, унинг дўстимиз, совет халқининг ва халқаро коммунистик ҳаракатнинг улуғ йўлбошчиси ўртоқ Хрушчев бошлиқ ленинчи Марказий Комитети!

Яшасин жаҳон коммунистик ҳаракати билан социалистик лагерь бирлиги!

Тинчлик, озодлик ва социализмнинг муқаддас иши яшасин ва ғалаба қилаберсин!

Ҳамма ўрнидан туради, гулдурос қарсаклар бошланади. Ўртоқ Н. С. Хрушчев билан ўртоқ В. Гомулка қучоқлашиб ўпишадилар. Кучли «Ура!» садолари. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, Польша Бирлашган ишчи партияси шарафига, СССР ва Польша Халқ Республикаси халқлари ўртасидаги абадий ва бузилмас дўстлик шарафига табрик хитоблари эшитилади.

Н. Г. Егоричев совет халқи, Коммунистик партия ва Совет ҳукумати шаънига айтилган самимий сўзлари учун ўртоқ Владислав Гомулкага митинг қатнашчилари номидан чин кўнгилдан ташаккур изҳор қилади. У Польша партия-ҳукумат делегациясидан халқ Польшаси меҳнаткашларига социализм қурилишида, тинчлик ва халқлар ўртасида дўстликдан иборат улуғ ишни мустаҳкамлашда муваффақиятлар тилаб, энг оташин ва самимий истакларни топширишни сўрайди.

Митинг совет ва поляк халқлари ўртасидаги бузилмас, қардошларча дўстликнинг ёрқин намойиши бўлди. (ТАСС).

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Тошкент ЯНГИЛИКЛАРИ

ЯНГИ УНИВЕРСИТЕТ

Октябрь районидаги 165-мактабда саломатлик университети иш бошлади.

Биринчи машғулотда 500 га яқин киши қатнашди. Медицина фанлари кандидати Ю. Ржанский тингловчиларни университет иш планлари билан таништирди. Тошкент медицина институтининг кафедра мудири, медицина фанлари кандидати ўртоқ И. Фозилов «Болаларни қизамиқдан сақлаш» деган темада лекция ўқиди.

Саломатик университети икки йилга мўлжалланган бўлиб, машғулотлар ҳар 15 кунда бир мартадан ўтказилиб турилади.

А. МИРЗААҲМЕДОВ.

КЎП БОЛАЛИ ОНАЛАРГА МУКОФОТ

Шаҳар маданият уйида кўп болали оналарга мукофотлар топширилди. Октябрь район ижроия комитетининг масъул секретари ўртоқ Н. Муҳитдинова бир неча болаларни тарбиялаб вояга етказган оналарга фахрий мукофот топширар экан, уларга коммунизмнинг актив қурувчиларини тарбиялашда муваффақиятлар тилади.

Саккиз болани тарбиялаган Лазокат Қаҳҳорова ва олти болали Қутби Рихсиевалар кўп болали оналар номидан сўзга чиқиб, бу ғамхўрлик учун партия ва ҳукуматимизга чуқур миннатдорчилик билдирдилар.

М. ЗАРИПОВ.

АТЕИСТЛАР ХОНАСИ

Тошкент давлат медицина институтида динга қарши актив пропаганда олиб бориш мақсадида атеистлар хонаси ташкил қилинди. Атеистлар советининг раиси қилиб философия кафедрасининг доценти Илҳом Исмоилович Исҳоқов тайинланди.

А. КИМ.

ТОШКЕНТДА ТОННЕЛЬ ҚУРИЛАДИ

Суратда: тоннель лойиҳасининг кўриниши. Г. НОВИКОВ чизган расм.

Кечки пайтларда азим шаҳримизнинг ҳамма районларидан Театр майдонига меҳнаткашлар ҳордиқ чиқаргани келишади. Улар фонтан ёнидаги анвойи гуллар атрофида сайр қиладилар. Коньки-ролик тақиб олиб югурувчи шўх болалар ҳам бу ернинг азиз меҳмони.

Улар яхши ҳордиқ чиқарганларидан сўнг, такси, автобус, трамвайларда уйларига қараб йўл оладилар. Театр майдони такси, автобусларни ҳисобга олмаганда, фақат трамвайларнинг 9 та маршрути билан боғланган. Майдон атрофидаги кўчаларнинг нақадар серқатнов бўлишини тасаввур қилиш қийин эмас.

Йўловчилар учун қулайлик туғдириш мақсадида, яқинда Тошкент шаҳар лойиҳалаш институти ходимлари шу ерда қуриладиган тоннель — ер ости йўли лойиҳасини ишлаб чиқдилар.

Лойиҳа ўзининг оригиналлиги билан ғоятда диққатга сазовор. Тоннелнинг 4 та йўлаги Ўзбекистон ва Ленин кўчалари кесишган жой яқинида тўқнашади. Тўқнашган жойда диаметри 12,5 метр бўлган катта залга ўхшаш бинони қуриш мўлжалланган. Йўлакларга «Тошкент» меҳмонхонаси, поликлиника, қад кўтараётган Марказий универмаг ва Алишер Навоий номли опера ва балет театри олдидан йўл очилади. Ҳар бир йўлакнинг кенглиги 6,5 метр, баландлиги эса 2 метрдан ортиқ.

Ер юзидан бир метргача чуқурликда бўладиган бу тоннелнинг сув ўтмас поли ва шипи панелли темир-бетон билан қопланади. Деворлари эса гранит ва оқ, қора мармардан ишланади. Тез кунларда тоннелни қуриш ишлари бошлаб юборилади.

Ш. ФОЗИЛОВ.

ЯНГИ БОҒ-РОҒЛАР

Яхши ният билан бир туп дарахт эк, дейди халқимиз. Ана шу сўзга амал қилган Калинин бошқармасидаги «Ленинизм» колхозининг миришкор деҳқонлари бу йил боғдорчиликка алоҳида аҳамият бериб, янги боғ-роғлар барпо қилмоқдалар.

Колхозчилар 2170 туп ҳар хил навдаги олма, 6705 туп шафтоли, 400 туп гилос, 600 туп олхўри ва беҳи кўчатлари, 500 туп нок кўчати ўтқазмоқдалар. Шу билан бирга 47 гектар боққа сифатли ишлов берилиб, 10 гектар узумнинг таги юмшатилди.

Миришкор боғбонлар соҳибкор Ризамат отанинг чақириғига якдиллик билан қўшилиб, етти йилликнинг олтинчи йилида камида 500 центнер мева, 350 центнер узум олиш учун курашмоқдалар.

И. РУСТАМОВ,
Ҳ. ҲАЙДАРОВ.

ОБОДОНЧИЛИК — УМУМХАЛҚ ИШИ

ИНСОН ҚЎЛИ ГУЛ

Пойтахтимизни янада обод ва кўркам қилиш юзасидан бошланган кўчат ўтқазиш ойлиги яхши ўтмоқда. «Боғлар яратамиз, жонажон Тошкентимизни яшил либосга буркаймиз» — шаҳар меҳнаткашларининг шиори ана шу. Жамоат уй-жойларида ва маҳаллаларида яшовчиларнинг кучи билан ариқларни тозалаш, сув ёқаларига кўчатлар экиш, гулзорлар барпо қилиш юзасидан кўпгина ишлар қилинди.

Шу кунгача пойтахтимизда 125.200 туп мевали ва мевасиз хушманзара дарахт кўчатлари экилди. Жонли тўсиқлар барпо қилинди. Ана шу экилган дарахтларни меҳр билан парвариш қилиш, вояга етказиш ҳар бир шаҳарликнинг гражданлик бурчидир.

Тошкент гуллар шаҳри, ям-яшил хиёбон ва бульварлар шаҳри дейишади. Кўм-кўк либосга бурканган, бир нафас ўтирса кишига ором бахш этадиган хиёбон гулзор ва бульварлар шаҳримиз ҳуснига ҳусн қўшмоқда. Шаҳримиздаги ана шундай жойларга 25 минг тупдан ортиқ атир гул кўчатлари ўтқазилди.

Кейинги пайтларда шаҳарда мевали дарахтларни кўпайтиришга алоҳида эътибор берилаётир. Шу мақсадда бошқа шаҳарлардан турли мева дарахт кўчатлари келтирилиб сотилаётир. Яқинда Қримдан 25 минг туп хилма-хил олма кўчатлари келтирилди. Ана шу кўчатлар колхоз бозорларида ва махсус магазинларда сотилмоқда.

Пойтахтни янада обод қилиш юзасидан амалга оширилаётган тадбирлар бугина эмас. Айрим нообод жойларни сўлим сайилгоҳларга айлантириш юзасидан ҳам катта ишларни амалга ошириш режалари тузилди. Жумладан, анҳор бўйи реконструкция қилинади. Навоий кўчасининг анҳор ёқасидан Ўзбекистон кўчасигача қўшиладиган қисми ғоят кўркам бир жойга айланади. Иссиқ ёз кунларида ана шу жойда ҳузур қилиб дам олишингиз мумкин. Сув ёқасида «Ташлимводторг» томонидан махсус савдо палаталари ишга туширилади.

Анҳор ёқасида жойлашган Гагарин паркини «Пахтакор» стадиони билан боғловчи кўприк қурилади. У Комсомол кўлидаги кўприкка ўхшаш шаклда бўлади. Шунингдек Бўржар ёқалари ҳам қайтадан реконструкция қилинмоқда. Яқин кунларда бу ер кишиларнинг ҳузур қилиб дам оладиган жойларидан бири бўлиб қолади.

Ленин районидаги Болгарский огород массиви ҳам йилдан йилга обод бўлмоқда. Бу ерда фойдаланилмай ётган уч ярим гектар майдон ўзлаштирилиб, хилма-хил гул ва дарахт кўчатлари ўтқазилмоқда. Ана шу жойда каттагина мевазордан иборат ям-яшил сквер барпо этилади.

Пойтахтимизда гул ишқибозлари жуда кўп. Шунга яраша гулларнинг тури ҳам беҳисоб. Яқинда Москва ботаника боғидан бир неча хилдаги янги навли гул кўчатлари келтирилди. Ана шу гул кўчатлари ҳам хиёбон ва майдончаларга ўтқазилмоқда.

Пойтахт меҳнаткашлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллиги тўйини муносиб кутиб олиш мақсадида Тошкентни янада обод ва кўркам қилиш учун астойдил курашмоқдалар. Ана шу курашда қатнашиш — ҳар бир тошкентликнинг шарафли бурчи!

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

Реклама ВА Эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

17 АПРЕЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — В. И. Ленин Крупская хотираларида, 18.40 — Телевизион янгиликлар, 19.00 — Бизнинг Никита Сергеевич (ҳужжатли фильм), 20.10 — Полонез (музикали суҳбат).

20.45 — Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида: 20.50 — Телевизион янгиликлар, 21.10 — Партия ва халқ бирлиги, 21.30 — Коммунист (бадиий фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 20.50 — Электрохимия ҳақида (илмий-оммабоп фильм), 21.10 — Шельменко-денщик (фильм-спектакль).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 17/IV да Гулсара.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 17/IV да Биринчи муҳаббат, 18/IV да Номаълум киши.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 17/IV да Алпомиш, 18/IV да Ишқ билан.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Семён Рубанов қўл остида «Иллюзион аттракцион» ва цирк томошалари. Кеч соат 8 да бошланади.

КИНО

Сунунат (1 ва 2-серия) — «ИСКРА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Бир кўчали шаҳар — «ВАТАН» (кундуз ва кечқурун), «ИСКРА» (кеч 10.20 минутда).

Бир жанжал тарихи — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Хор табақа (1 ва 2-серия) — «ВАТАН» (кеч соат 9-45 минутда ўзбек тилида).

ҲАМЗА НОМЛИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

Москва Кремль театридаги гастролларидан кейинги

ҲИСОБОТ

СПЕКТАКЛЛАРИ

19, 22, 24/IV да — Қутлуғ қон.
21/IV да — Мирзо Улуғбек.
23, 26/IV да — Қонли сароб.
25/IV да — Юлий Цезарь.

Спектакль кеч соат 8 да бошланади. Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинади.

Ўзбекистон ССР Социал таъминот министрлигининг

РЕСПУБЛИКА ПРОТЕЗ-ОРТОПЕДИЯ ЗАВОДИ

область-шаҳар-район социал таъминот бўлимларининг ордерлари бўйича,

шунингдек протез-ортопедия буюмларига эҳтиёж кўрган

ГРАЖДАНЛАРДАН НАҚД ПУЛГА

мураккаб ва оддий

ортопедия пойафзали

ҚЎЛ-ОЁҚ ПРОТЕЗЛАРИ, корсет, аппарат, тутор ва бандажлар

ТАЙЁРЛАШ УЧУН

завод врачларининг мулоҳазасига мувофиқ

ЗАКАЗ ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Оддий ортопедия пойафзали тайёр ҳолда ҳам бор бўлиб, заказсиз танлаб берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар-52. Механическая кўчаси, 5-а уй (4, 5-троллейбус, 21-автобуснинг «Куйбишев майдони» остановкаси). Телефон 6-23-92, 6-23-94.

ФУТБОЛ

ҒАЛАБА, АММО...

Кеча «Пахтакор» командаси мавсумнинг учинчи учрашувини ўтказди. Стадионни лиқ тўлдирган футбол шинавандалари бу учрашувни пахтакорчилар 5:0 ҳисоби билан ўз фойдаларига якунладилар деган умидда ўринларидан қўзғалдилар. Аммо сўнгги минутлар командамиз учун қувонарли бўлмади. Ю. Пшеничников ўрнига тушган А. Хасаншин ўзини кўрсата олмади. Ўйин тугашига 2 минут қолганда меҳмонлар марказий ҳужумчиси В. Абрамов ҳисобни 5:1 қилди. Сўнгги минутларда эса марказий ҳимоячимиз В. Мухин меҳмонларимизга «ёрдамлашди». У командамиз дарвозасига бир тўп киритиб ишқибозларни қаттиқ ранжитди.

«Пахтакор» командаси гарчанд йирик ҳисоб — 5:2 билан ғалаба қозонган бўлсада, бу ўйин футбол шинавандаларини хурсанд этмади. Командамиз сўнгги минутларда ташаббусни қўлдан бой бериб қўйиш ҳоллари ҳали ҳам давом этмоқда. Пахтакорчилар бу «касал»ни қачон тугатар эканлар?!

«Пахтакор» уч учрашувдан сўнг 6 очко билан пешқадамлик қилмоқда. Командамиз рақиб дарвозасига жами 10 та тўп киритиб ўз дарвозасидан учта тўп ўтказиб юборди.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

ДАРАХТЛАР ТИЛГА КИРСА...

(ҲИКОЯ)

Чўливой ўғил кўрди.

Болагинамнинг умри ширин ўтсин, деган ниятда эсдалик учун канал ёқасига икки туп олма ўтқазди.

Олмани экиб бўлди-ю, бир неча кун ўтгандан кейин ҳалиги ўтқазган кўчатининг ёнгинасида гуллаб турган ўрикнинг оппоқ гулига қараб ўйланиб қолди.

Дарахт ҳам одамга ўхшаш парвариш талаб бўлади. Уни кўкламнинг селу-дўлидан, жазираманинг жизғанак қилиб кетувчи аланга-оташидан, қаҳратоннинг қора совуғидан асраш керак. Йўқса, бутун меҳнат бекорда!

Пир этиб учиб ўтган синчалак Чўливойнинг хаёлини бўлди. Қушча навда-ниҳоллар орасида савлат тўкиб турган тутга қўнди.

Чўливой ниманидир эслагандай, дарахтлар оралаб тутнинг тагига бориб майсага ёнбошлади-ю ойнинг булутлар орасидан сузиб чиқишини томоша қилиб ётди.

Ўта кексалигиданми, умр бўйи чўлнинг нафас қайтаргудай иссиғига тоб бериб келишиданми, тутнинг тарам-тарам пўстлоғи бобо деҳқон кўкрагидай қизғиш тусга кирган эди.

Қумрсқадан тортиб чинорагача, умуман тирик жон борки, қуёшга интиларкан. Аллақачон қадди букчайган, айрим шохлари мўртлашиб шамолда синган мана шу тут ҳам, яна юз йил яшамоқчидай, қуёшга қараб шапалоқ барг ёзмоқда. Капалаклар унинг у баргидан-бу баргига қўниб учмоқда.

Чўливой бу дарахтни қачонлардир исёнкорликда айбланиб, сарсон-саргардон бўлиб қишлоқдан бошини олиб чўлга келиб қолган Арслон деган йигит эккани, шу тутнинг ёнгинасида қум остида қолиб кетган булоқ борлигини, ўша йигит аскарларга йўл кўрсатиб босмачини чўлма-чўл қувганини, тут эса гоҳ у томон, гоҳ бу томоннинг қўлида қолиб, ўқдан бадани илма-тешик бўлиб кетганини билармикин?

Қаёқдан билсин! Одамларнинг табиати қизиқ: эсни оғдирадиган қаҳрамонлик кўрсатадилар-у, бу ҳақда баъзан ҳеч ким билмайди. Ўзлари эса унутиб юборадилар, эсига солсангиз, шу ҳам иш бўптими, халққа келганини кўрдикда, — деб қўяқоладилар.

Арслон ота яқин-яқинларгача шу ерларда қишлоқ оқсоқоли бўлиб юрди. Қилган ишлари ҳақида бировга бир оғиз сўз ҳам айтгани йўқ...

Йиллар ўтиб, дардлар унутиларкан, яралар битаркан. Тутнинг ўқ учирган, чақмоқ урган шохлари ўрнида янгилари ўсиб чиқибди.

Чўливойнинг отаси Чинор ака қўшқоялик ҳам қишлоқ ман-ман деган йигитларга қўшилиб бу чўлга кўчини ортиб келганида, тут қулочга сиғмасди.

Мана шу тут ўсган ер кўз илғамас чўлнинг марказидай туюларди одамларга. Тутнинг тўрт тарафи чодир уйлар билан ўралди. Мудроқ чўл портлашлардан, одамлар овозидан уйғонди.

Ўша йиллари чўлда яшаш ҳазилакам гап бўлмади. Одамлар ёмғир ёғса челагини қўйиб, сувини тинитиб ичди. Кейинчалик, сув насослари ишга тушиб, бутун чўл бўйлаб цемент ариқлар ўтказилди. Кейин бу ерда янги, катта қишлоқ пайдо бўлди. Унга Яккатут деб ном берилди.

Чўливой ҳам худди ўша йили чодир-уйлардан бирида туғилган. Унга ном қўйиш бирам қийин бўлганки, қўяверасиз.

Ахири Чинор ака айтгандай бўлди. «Ўғилчамиз чўлда энг биринчи туғилган бола, оти Чўливой бўлақолсин», деди у.

Эҳтимол Чўливой қуёш бетини биринчи бор онаси беланчагини уйдан олиб чиқиб тутнинг айрисига илган куни кўргандир. Она алласини шу тут остидаги супада эшитгандир.

Чўливой эс-эс билади: Чинор ака оқшомлари қирдан қайтганида энг аввал ўроғини чархлаб, дамини қўли билан пайпаслаб кўрарди-да, кейин тутга илиб Чўливойни эркалатарди.

Чўливой бемалол юрадиган бўлганидан кейин, онасига эргашиб саҳарлари тутнинг айрисига илинган чамбаракдаги қаймоқ билан, ер тандирдан эндигина узилган нонни олиб қирга — отаси буғдой ўрадиган ерга борарди.

Чўливой қуш инини титкилайман деб неча марта бу тутга чиқиб, неча марта йиқилди, неча марта кўйлак йиртди... буларни эслай олмайди.

Аммо, бўйи чўзилиб қолгандан кейин, тут теришни баҳона қилиб, тутнинг баланд шохига девормиён қўшниси Маҳбубахонни кўриш учун чиққанларини кечагидай эслайди.

Чўливой мактабни битирадиган йили чўлга одам сиғмай кетди. Ҳали самолётда, ҳали поездда, ҳали карвон-карвон машинада мамлакатнинг ҳар бир бурчагидан одамлар Яккатутга оқиб кела бошлади. Қишлоқ кенгайиб, чўл ўрнида бир текис оппоқ иморатлар худди қўзиқориндек патирлаб пайдо бўла бошлади.

Чўливойлар ҳам янги уйга кўчиб ўтишган. Тут ёнида уйлари. Фарғонадан, Бўстонлиқдан, яна аллақаерлардан вертолётда дарахтлар олиб келиниб, ўша тут ёнидан чўлга қараб экилди. Канал ҳам ана шу дарахтзорни ёқалаб ўтди.

Чўливой билан Маҳбуба кечалари канал ёқасига кўп келадиган, тут тагида ўтириб бир-бирларининг қулоғига шивирлашадиган бўлиб қолишди.

Маҳбуба ўқишга кетадиган ўша куз кечаси Чўливой сўнгги марта шу тут тагига келганини эслади.

Алла маҳалгача нима қилишини билмай ўтирди. «Маҳбуба институтдан катта одам бўлиб қайтади. Мен-чи? Экскаваторчиман, холос. Шундоқ қизга шаҳар болаларининг кўзи тушмайдими? Тушади!» — деб ўйларди у.

Лекин қизнинг қирғий қарашларидан кўнгли таскин топарди. Юрагига айрилиқ изтироб солаётган қиз:

— Кетишим олдидан бир нима демайсизми? — деди гуноҳкор кишидек.

— Нима ҳам дердим, омадингиз келсин.

— Фақат шуми?

Улар жим қолишди. Бироз сукутдан сўнг Маҳбубахон чўнтагидан Чўливойнинг исми ёзилган дастрўмолчани унга узатди.

Йигит қизнинг ҳаракатини зимдан кузатиб тураркан, Маҳбуба рўмолчани узатаётганда унинг қўллари билинар-билинмас титраганини сезди-ю, юраги симобдай қалқиб кетди, энтикиб қўйди. Бошқа сўзнинг ўрни йўқ эди.

— Хайр, — деди қиз.

— Хайр, — жавоб қайтарди йигит.

Гарчанд «хайр» сўзи айриликни англатса ҳам, улар бу сўз садосида ҳали юзага қалқиб чиқмаган каттакон муҳаббатнинг акс садосини эшитишгандай бўлишди.

Чўливой тут дарахти тагига ўша келганича, йиллар ўтиб, Маҳбубахон билан турмуш қуриб, мана бугун тўнғич фарзанд кўрибдики, ҳалигача бир марта бўлса ҳам келиб ўтирмабди. Чунки ўз ҳовлисида, даласида азим солвон дарахтлар кўп-да.

Чўливой ўзидан ўзи уялди.

Ахир у севги эндигина темир қанот чиқарган ўша алангали дамларни ҳамиша эслаши, худди ўша дамлардагидек ёниб қўйиши, ўша илк севги туғилган жойни эса, энг муқаддас ерни зиёрат қилгандек, зиёрат қилиб туриши керак эди у.

Энди у, албатта, мана шу дарахтзорга, хусусан шу тут остига Маҳбубахон билан келади. Биринчи севгининг серташвиш кунларини эслайди...

Чўливой хаёл билан тут тагига йиғилган ёш-ялангларни сезмай қолди. Мабодо дарахтлар тилга кирса эди, одамларнинг кураши, севгисидан сўзлаб берарди. У дам одамларга, дам дарахтларга қарарди.

Одамлар қувноқ, дарахтлар гули нопармон эди...

Анвар ЭШОНОВ.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистон Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р. 06548.
ИНДЕКС.
Нашр. № 1735.